

Jemima Pasuri & Oona Rautio

**MOBIILILAITTEIDEN JA -SOVELLUSTEN HYÖDYNTÄMINEN
NUORTEN TOIMINTATERAPIASSA**

**MOBIILILAITTEIDEN JA -SOVELLUSTEN HYÖDYNTÄMINEN
NUORTEN TOIMINTATERAPIASSA**

Jemima Pasuri ja Oona Rautio
Opinnäytetyö
Syksy 2015
Toimintaterapian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Toimintaterapian tutkinto-ohjelma

Tekijät: Jemima Pasuri & Oona Rautio

Opinnäytetyön nimi: Mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntäminen nuorten toimintaterapiassa

Työn ohjaajat: Maarit Virtanen & Pirjo Lappalainen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2015 Sivumäärä + liitteet: 52+12

Mobiililaitteiden ja -sovellusten määrä on lisääntynyt viime vuosina nuorten keskuudessa. Teknologian kehittyminen on tarjonnut uusia mahdollisuuksia sekä haasteita niin toimintaterapeuteille, kuin muillekin nuorten parissa työskenteleville. On tärkeää saada lisää tutkimustietoa siitä, miten mobiililaitteita ja -sovelluksia voisi hyödyntää osana nuorten toimintaterapiaa, sillä virtuaaliympäristöstä on tullut osa nuorten arkipäivää.

Laadullisen tutkimuksemme tarkoituksena oli kuvailla toimintaterapeuttien yksilöllisiä käsityksiä mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntämisestä osana nuorten asiakkaiden toimintaterapiaprosessia. Tutkimme, millaisiin toimintakyvyn ongelmiin mobiililaitteiden käyttöönotto voi olla ratkaisu, millaisiin asioihin niiden käytössä tulisi kiinnittää huomiota sekä miten niitä voi hyödyntää nuorten toimintaterapiassa.

Tiedonantajina olivat kolme toimintaterapeuttia, joilla on kokemuksia mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttämisestä nuorten kanssa toimintaterapiassa. Tutkimusmenetelmänä käytimme virtuaalista teemahaastattelua, ja haastattelimme tiedonantajat yksilöllisesti Skype -ohjelman pikaviestien avulla. Tutkimustulokset analysoimme abduktiivisella eli teoriaohjaavalla sisällönanalyysimenetelmällä.

Tutkimustuloksista ilmeni, kuinka mobiililaitteet ja -sovellukset voivat tarjota erilaisia ratkaisuja toimintakyvyn ongelmiin, kuten sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen, psyykkisten valmiuksien, kommunikoinnin, motoriikan, kognition sekä omatoimisen osallistumisen rajoituksiin. Mobiililaitteiden ja -sovellusten käytössä tulisi kiinnittää huomiota niiden käyttöominaisuuksiin ja -mahdollisuuksiin sekä nuoren yksilöllisiin tavoitteisiin ja kiinnostuksen kohteisiin. Mobiililaitteita ja -sovelluksia voi hyödyntää nykyaikaisena terapiavälineenä osana nuorten toimintaterapiaa ja eri ympäristöjä.

Virtuaaliympäristö tarjoaa innovatiivisia ja nuorta motivoivia mahdollisuuksia, joiden avulla voidaan tukea nuorten osallistumista. Tutkimustamme voi hyödyntää toimintaterapian lisäksi myös esimerkiksi kuntoutuksen, opetuksen ja teknologian kehittämisen tukena. Tutkimustuloksista korostui yhteiskunnallisen tuen ja lisätutkimuksen tarve mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöönotossa, jotta niiden käytöstä tulisi sujuvampaa.

Avainsanat: Mobiililaitteet ja -sovellukset, virtuaaliympäristö, nuoret, toimintaterapia, laadullinen tutkimus, virtuaalinen teemahaastattelu

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Occupational Therapy

Authors: Jemima Pasuri & Oona Rautio

Title of thesis: Mobile Devices and Applications as Part in Occupational Therapy with Young Clients

Supervisors: Maarit Virtanen & Pirjo Lappalainen

Term and year when thesis was submitted: Autumn 2015

Number of pages + appendices: 52+12

During the past few years the number of mobile devices and applications has increased among adolescents. Occupational therapists and other specialists have lots of new possibilities and challenges how to work with young clients. The virtual environment has become an essential part of adolescents' everyday life. It is important to collect more information how occupational therapists could utilize mobile devices and applications.

Our goal was to describe what kind of individual experiences the occupational therapists have when using mobile devices and applications with young clients in occupational therapy. Our goal was to study what kind of solutions the mobile devices and applications offer, what kind of things people should pay attention to and how people could use them when clients have limitations in their functional abilities.

Our study represents a qualitative research method. Our informants were three occupational therapists who were experienced users of mobile devices and applications with young clients in occupational therapy. The data was collected by a virtual theme-based interview in Skype program with instant messages. We analyzed the study using a theoretically instructed analyzing method.

The results indicated that mobile devices and applications could offer many different solutions to the young clients with limitations in their functional abilities like limitations in social, interaction, psychical, motor, cognitive, communication or in other skills. The qualities and applications of mobile devices and a client's personal goals, needs and interests should be taken into consideration when using them with clients. As a conclusion, we can state that mobile devices and applications can be used as a modern therapy method in occupational therapy with young clients.

The virtual environment offers various innovative and motivational possibilities which support young clients' participation even though they have limitations in their functional abilities. Also, occupational therapists, teachers, students and other specialists in rehabilitation and other fields could benefit from our study results. The results indicated that occupational therapists need more social support and specific information when using mobile devices and applications with young clients.

Keywords: Mobile devices and applications, virtual environment, young client, occupational therapy, qualitative study, virtual theme-based interview

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	3
ABSTRACT	4
1 JOHDANTO	7
2 MOBIILILAITTEET JA –SOVELLUKSET NUORTEN TOIMINTATERAPIASSA	9
2.1 Nuoruus ikävaiheena	9
2.2 Toimintaterapia nuorten tukena	11
2.3 Virtuaaliympäristö nuorten arjessa	13
2.4 Mobiililaitteet ja -sovellukset.....	16
2.5 Mobiililaitteet ja -sovellukset merkityksellisenä toimintana nuorille.....	17
3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA -TEHTÄVÄT.....	21
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22
4.1 Tutkimusmetodologia	22
4.2 Tutkimuksen tiedonantajat	24
4.3 Tutkimuksen aineistonkeruu	24
4.4 Aineiston analysointi.....	26
5 TUTKIMUSTULOKSET	29
5.1 Mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntäminen nuorten toimintaterapiassa	29
5.1.1 Mobiililaitteiden ja -sovellusten käytön kokemukset.....	29
5.1.2 Mobiililaitteet ja -sovellukset toimintakyvyn arvioinnissa.....	29
5.1.3 Mobiililaitteet ja -sovellukset terapiamenetelmänä.....	30
5.1.4 Tulevaisuuden mahdollisuudet.....	31
5.2 Mobiililaitteet ja -sovellukset ratkaisuna nuorten toimintakyvyn ongelmiin	32
5.3 Mobiililaitteiden ja -sovellusten käytössä huomioon otettavat asiat.....	33
5.3.1 Käyttöä rajoittavat ja vaikeuttavat tekijät.....	33
5.3.2 Käytön vaatimukset.....	34
5.3.3 Valintaan vaikuttavia tekijöitä	35
6 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	37
6.1 Tulosten tarkastelu	37
6.2 Johtopäätökset.....	39

7 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	41
8 POHDINTA	44
LÄHTEET	47
LIITTEET	53

1 JOHDANTO

Nuoruus on ikävaihe, jonka aikana nuori käy läpi voimakkaita ajatus- ja tunnemyrskyjä, joita aikuistuminen heidän kehossa ja mielessä herättää. Nuorille on tärkeää tuntea itsensä ainutlaatuiseksi ja samalla tuntea kuuluvansa ikätovereiden joukkoon. Nuoruudessa opituilla arvoilla ja tavoilla sekä koetuilla kokemuksilla on merkittävä vaikutus myös myöhemmin tehtäviin valintoihin sekä henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. (Case-Smith & O'Brien 2010, 84.)

Toimintaterapian avulla nuori voi vahvistaa aiemmin opittuja taitoja sekä löytää uusia keinoja vaikuttaakseen ja osallistuakseen omaa elämää ja tulevaisuutta koskeviin valintoihin. Toimintaterapia tarjoaa apua päivittäisestä elämästä selviytymiseen, sekä kannustaa toimijaa olemaan mahdollisimman aktiivinen ja omatoiminen. Toimintaterapiassa kiinnitetään huomioita asiakaslähtöisyyteen ja etsitään yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuja ja keinoja arjen haasteiden ratkaisemiseksi. (Suomen Toimintaterapeuttiliitto 2012, viitattu 10.9.2014.)

Teknologian kehittyminen tarjoaa uusia haasteita sekä mahdollisuuksia toimintaterapiaan ja kuntoutukseen (Keengwe 2013, 70). Internetin ja teknologian muodostamista virtuaalisen, sosiaalisen sekä fyysisen ympäristön vaikutuksista lasten ja nuorten kehitykseen on tullut nopeasti tärkeä tutkimuskohde (Case-Smith & O'Brien 2010, 98). Nuorten toimintaterapiassa kuntoutuksen tukena voidaan käyttää hyödyksi virtuaaliympäristön tarjoamia mahdollisuuksia, kuten mobiililaitteita ja -sovelluksia. Mobiilisovellukset ovat itsenäisiä ohjelmia, joita voidaan käyttää ilman internet -selainta erilaisilla mobiililaitteilla, kuten älypuhelimilla ja tablettitietokoneilla (Newel 2010; Human Service Solutions 2015, viitattu: 10.1.2015). Mobiilisovelluksia voidaan hyödyntää erilaisten taitojen, kuten sosiaalisen vuorovaikutuksen, matematiikan, muistin, lukemisen, kirjoittamisen sekä orientoitumisen tukena. Mobiilisovelluksia valitessa tulee arvioida, hyötykö nuori esimerkiksi symbolisista vai kokemuksellisista mobiilisovelluksista. Lisäksi tulee arvioida saavutetaanko valitun mobiilisovelluksen avulla haluttujen taitojen oppimista. (Keengwe 2013, 70.)

Koska virtuaaliympäristöstä on tullut niin arkipäiväinen osa nuorten arkea, tulisi toimintaterapeuttien olla tietoisia siitä, miten mobiililaitteita ja -sovelluksia voisi hyödyntää osana nuorten toimintaterapiaa. Teknologisten palveluiden mahdollistamasta itseensä liittyvän tiedon mittaamisesta ja tallentamisesta voi saada uusia keinoja ja ulottuvuuksia kuntoutuksen ja terapiaprosessin tueksi. Teknologian kehittämien sovellusten avulla ihmisillä on mahdollisuus kerätä monipuolista tietoa itsestä erilaisten päivittäisten toimintojen aikana. Toimintaterapeuttien tulisi pysyä ajan hermolla, ja hyödyntää toimintaterapiassa niitä ympäristöjä, missä nuoret ovat. (Huang & Huang 2013, 236.)

Opinnäytetyöllämme haluamme lisätä toimintaterapeuttien ja muiden kuntoutuksen alan ammattilaisten tietoisuutta mobiililaitteiden ja -sovellusten mahdollisuuksista, ja madaltaa kynnystä niiden käyttämiseen työn tukena. Nuorten toimintaterapiasta on melko vähän tutkimuksia, ja nuorten toimintaterapia kiinnostaa meitä molempia. Mielestämme tutkimuksia nuorten toimintaterapiasta tarvitaan enemmän. Aiheeseen ohjasi lisäksi oma kiinnostuksemme teknologian mahdollisuuksista toimintaterapiassa. Oletamme, että mobiililaitteita ja -sovelluksia tullaan hyödyntämään tulevaisuudessa yhä enemmän, joten opinnäytetyömme kaltaisia tutkimuksia tarvitaan.

Tutkimuksemme tarkoituksena on kuvailla, millaisia käsityksiä toimintaterapeuteilla on mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttämisestä nuorten toimintaterapiassa. Tutkimus toteutui laadullisena tutkimuksena, jossa käytettiin abduktiivista eli teoriaohjaavaa sisällyönanalyysiä. Aineistonkeruu toteutettiin virtuaalisina teemahaastatteluina. Tiedonantajina tutkimuksessamme toimi kolme toimintaterapeuttia, jotka ovat käyttäneet mobiililaitteita ja -sovelluksia nuorten asiakkaiden kanssa.

2 MOBIILILAITTEET JA -SOVELLUKSET NUORTEN TOIMINTATERAPIASSA

2.1 Nuoruus ikävaiheena

Nuoruus voidaan jakaa varhaisnuoruuteen (noin 11-14 vuotta), keskinuoruuteen (noin 14-18 vuotta) ja myöhäisnuoruuteen (noin 19-25 vuotta) (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 166). Nuoruuden kehitystehtäviin kuuluu fysiologisten muutosten lisäksi psykososiaalinen ja kognitiivinen kehittyminen. Tähän kuuluu se, että nuorilla alkaa jo olla kykyjä ajatella ja toimia kuten aikuiset. Näiden muutosten alku vaihtelee yksilöstä riippuen jopa vuosilla. Joillakin muutokset voivat alkaa jo 8 vuoden iässä, kun toisilla ne voivat alkaa 16-vuotiaana. Myöskään nuoruuden loppumiselle ei ole yhtä kronologista ikää. Yleensä arvioidaankin sitä, käyttäytyykö nuori, kuten hänen ikäisensä odotetaan käyttäytyvän. Ensisijaisesti ajatellaan, että nuoruudesta on siirrytty aikuisuuteen, kun nuori elää itsenäisesti ilman huoltajien tai muiden aikuisten tukea. Nuoruudesta aikuisuuteen siirtymisen prosessia tarkasteltaessa otetaan huomioon myös taloudellisen tuen saanti, työ, koulutus, kehokuvan hyväksyminen ja ihmissuhteet. (Gronin & Mandich 2004, 216-217; Case-Smith & O'Brien 2010, 84, 86.)

Erik H. Eriksonin psykososiaalisten kriisien teorian mukaan nuoruuden kehitystehtävä on ehyen identiteetin luonti. Siihen kuuluvat psyykkiset, fyysiset ja sosiaaliset ominaisuudet sekä oma asema yhteiskunnassa. Nuori saa vaikutteita yksilölliseen identiteettiinsä vanhemmilta ja yhteiskunnasta. Osan näistä hän omaksuu ja osan hylkää, näin syntyy nuoren oma identiteetti. Tämä ei tarkoita, että joka tilanteessa tulisi toimia samalla tavalla: käyttäytyminen voi olla erilaista esimerkiksi kaveriporukassa kuin kesätöissä. Mikäli kehitys ei onnistu, seuraa roolien hajaannus. Eriksonin inspiroimana James Marcia kehitti teorian, jonka mukaan identiteetin muodostaminen vaatii erilaisten identiteettien ja roolien kokeilua sekä lopulliseen identiteettiin sitoutumista. (Aarnio, Autio, Hiltunen 2012, 111.) Toimintaterapian ja Eriksonin teorian näkemyksillä identiteetin luonnissa on yhtäläisyyksiä, sillä molemmissa otetaan huomioon se, että identiteetin kehittämiseen vaikuttavat esimerkiksi nuoren arvot sekä kulttuurilliset taustat. (ks. Kielhofner 2008, 131; Case-Smith & O'Brien 2010, 90). Eriksonin teoriaa tukee myös Kielhofnerin

(2008, 132) näkemys siitä, että nuoren tulee kokeilla erilaisia rooleja, jotta hän lopulta löytää identiteettinsä.

Kehittyminen ja muutokset itsessä aiheuttavat haasteita nuoruudessa. Nuoren tulee esimerkiksi hyväksyä kehossa tapahtuvat muutokset, kun hän on fyysisiltä ominaisuuksiltaan jo aikuistunut. Nuorten tunne-elämä ja kognitio kehittyvät niin, että he kykenevät jo ajattelemaan abstraktisti aikuisten tavoin. Nuoret myös ymmärtävät tekojensa seuraukset ja pystyvät ilmaisemaan itseään ja tunteitaan tilanteeseen sopivasti. Kognition kehittymisen myötä nuoruudessa voidaan jo miettiä tulevaisuuden suunnitelmia: mikä minusta tulee isona ja mitä minä tulen tekemään. Nuoret rakentavat identiteettiään ja asettavat realistisia tavoitteita itsestään. Tähän prosessiin kuuluu luopuminen ihannemistä, -vanhemmista, -ihmisistä, -koululaitoksista ja -yhteiskunnasta. Näitä asioita pyritään hyväksymään sellaisina kuin ne ovat – ei aina niin täydellisinä. (Gronin & Mandich 2004, 217-218; Case-Smith & O'Brien 2010, 89-90.)

Nuoruudessa painottuvat kapinointi vanhempia ja auktoriteetteja vastaan, identiteetin ja oman aseman pohtiminen sekä ystävyysuhteiden luominen. Vertaisryhmät ovat nuoruudessa tärkeämpiä kuin koskaan. Näiden sisäisten muutosten sekä ympäristön vaikutusten myötä nuoren identiteetti muotoutuu. (Kronqvist 2007, 166-167; Gronin & Mandich 2004, 239; Kielhofner 2008, 132; Case-Smith & O'Brien 2010, 90.) Erilaisten roolien kokeilu auttaa nuorta löytämään oman identiteettinsä (Kielhofner 2008, 132). Nuoren tulisi saada myös realistinen käsitys ajankäytöstä, ja oppia tekemään omia päätöksiä. Nuorella on jo mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä. (Flanigan 2001, 153.) Vaikka on tärkeää tiedostaa yleiset ikäryhmän luonteenpiirteet ja kehitystehtävät, on myös ymmärrettävä, että aina on olemassa myös yksilöllisiä eroavaisuuksia (Gronin & Mandich 2004, 217).

Vanhemmista irtautuminen ja itsenäistyminen voi murrosiässä ilmentyä uhmalla ja riitellyllä. Aikuisen tulee antaa nuorelle tilaa itsenäistyä, mutta toisaalta asettaa rajat, vaikka niitä vastaan kapinoitaisiin. Vastuun ottaminen omasta elämästä ja itsenäistyminen ovat suuria haasteita, ja koti ja perhe ovat nuorelle tärkeitä kiintopisteitä irtaantumispyrkimyksistä huolimatta. Ihmisellä on nuoruudessa niin sanotusti toinen mahdollisuus. Lapsi ei voi vielä päättää asuinpaikkaansa tai muita elämän perusasioita, vaan sen tekevät huoltajat. Nuori voi pyrkiä kääntämään elämänsä suuntaa tietoisesti, jos hän kokee sii-

hen olevan tarvetta. Tästä on syytä pystyä keskustelemaan turvallisen aikuisen kanssa. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 32.)

Nuoruuden sosiokulttuurisiin haasteisiin kuuluu sopivien sosiaalisten roolien löytäminen. Jotkut roolit voivat jatkua lapsuudesta nuoruuteen, mutta niiden luonne saattaa muuttua. Nuori esimerkiksi alkaa ottaa enemmän vastuuta itsestään perhe-elämässä, vaikka edelleen on perheessä lapsen roolissa. Kun sosiaalinen identiteetti kehittyy, omaksutaan erilaisia sosiaalisia, eettisiä, moraalisia ja juridisia vastuita. Onnistumisen kokemukset ja onnistuneet suoritukset merkityksellisissä rooleissa ovat oleellisia nuoren terveen ja positiivisen minäkuvan kehittymiselle. (Gronin & Mandich 2004, 218; Kielhofner 2008, 132.)

Valinnanvapaus haastaa nuoren selvittämään ja määrittelemään omia arvojaan. Nuori voi yhdistellä kulttuurissa vallitsevia ja esimerkiksi opetettuja arvoja ja luoda näin henkilökohtaisen arvomaailmansa niiden pohjalta. (Kielhofner 2008, 131.)

Nuori tarvitsee ympärilleen ympäristön, jossa hän voi turvallisesti kokeilla rajojaan, epäonnistumisia, häpeää sekä onnistumisen tunteita. Nuori tarvitsee turvallisia kiintymyssuhteita, joissa hän tuntee, että häntä ymmärretään ja hänestä välitetään. (Sinkkonen 2010, 56, 88, 95.)

Tulevaisuuteen suuntautuminen voi tuntua nuoresta tuskalliselta, sillä hänellä voi olla tunne, että hän on menossa jonnekin, missä ei ole koskaan aikaisemmin ollut. Nuoren psyykkiset puolustuskeinot ovat vielä keskeneräiset, joten esimerkiksi kaveripiiristä ulkopuolelle jääminen ja kiusaaminen haavoittavat nuorta herkästi. (Sinkkonen 2010, 16, 59, 136.) Moni nuori haluaa kuitenkin lisää itsenäisyyttä, ja erkaantua vähitellen vanhemmista. Yksin olemisen taidot kehittyvät hiljalleen, ja siihen on syytä ohjata nuorta. Yksinolon lisäksi nuorta alkaa kiinnostaa seurustelu ja läheisyys. Nuori siis valmistautuu tulevaisuuteen ja itsenäistyy pikkuhiljaa. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 18.)

2.2 Toimintaterapia nuorten tukena

Toimintaterapeutit työskentelevät nuorten parissa, joiden toimintakykyä ja päivittäisistä toiminnoista suoriutumista voi rajoittaa esimerkiksi jokin sairaus, oireyhtymä, kehitys-

viivästyminen, loukkaantuminen tai kehitysvamma. Toimintakyvyn rajoite voi olla fyysinen, kognitiivinen, psykososiaalinen, synnynnäinen, etenevä, ohimenevä sekä stabiili. Olipa toimintakyvyn rajoite millainen tahansa, toimintaterapeutin tulisi tukea nuorta optimaalisten taitojen harjoitteluun sekä mahdollisimman monipuoliseen osallistamiseen nuoren eri elinympäristöissä. On hyvä muistaa, että nuorten kokemat ajatukset, kokemukset sekä tarpeet ovat yksilöllisiä mutta nuoruuden kehitystehtävät huomioon ottaen samankaltaisia. (Case-Smith & O'Brien 2010, 84-85.)

Nuoruus sisältää paljon uusia muutoksia ja haasteita, joiden rinnalla nuoren on valmistaututtava aikuisuuden rooleihin. Flanigan (2001, 154) viittaa NHS Health Advisory Service raporttiin, jossa korostetaan toimintaterapeutin roolin merkitystä nuorten aikuistumisprosessissa. Nuorelta odotetaan omien valintojen tekemistä sekä tuotteliaampaa ja tehokkaampaa ajankäyttöä. Vaikka nuori haluaisi jo olla itsenäinen ja päättää itse asioistaan, on aikuisen auktoriteetti vielä läsnä. Nuori on vielä taloudellisesti ja psyykkisesti riippuvainen huoltajistaan. Lähtökohtaisesti nuori luottaa aikuiseen, mikäli hän ei ole joutunut pettymään heihin. (Flanigan 2001, 152-153; Sinkkonen 2010, 18.) Terapiasuhte perustuu luottamukseen, joten nuorelle tulee olla rehellinen ja lupaukset täytyy pitää (Flanigan 163-164). Toimintaterapeutti voi osoittaa luottamusta yhteistyösuhteessa esimerkiksi joustavuuden, huumorin, yhdessä sovittujen sääntöjen sekä voimavarojen lähestymistavan avulla (Case-Smith 2010, 101). Myös aikatauluista kiinnittäminen ja tutut rutiinit lisäävät luottamusta nuoren ja toimintaterapeutin välillä.

Cole ja Donohue (2010, 119) viittaavat Romerin tutkimukseen, jonka mukaan nuoret kohtaavat nykyään monia ongelmia. Tutkimuksen mukaan esimerkiksi kiusaaminen, huumeiden ja alkoholin käyttö, rikollisuus, väkivalta ja mielenterveysongelmat ovat sidosissa nuorten masennukseen ja itsetuhoisuuteen. Monet mielenterveydenhäiriöt kuten syömis- ja ahdistuneisuushäiriöt tulevat tutkimuksen mukaan esiin teini-iässä. Centers for Disease Control -tutkimukseen viitaten Cole ja Donohue (2010, 119) kirjoittavat kuinka nuorten ongelmat voivat altistaa muun muassa: huonoon koulumenestykseen, sosiaaliseen eristäytymiseen, ammatillisen menestyksen puutteeseen, kyvyttömyyteen elää itsenäisesti sekä fyysisiin terveysongelmiin.

Toimintaterapeutin tehtävänä on havainnoida fyysiset, psyykkiset, kognitiiviset sekä sosiaaliset osa-alueet huomioon ottaen, miten nuori suoriutuu hänen ikätasolleen tyypil-

lisistä toiminnoista, kuinka nuori valitsee toimintoja ja millaisia kokemuksia hän niistä etsii. Toimintakyvyn rajoite voi näkyä toiminnoissa esimerkiksi heikentyneenä lihasvoimana, tasapainona, koordinaationa tai asennon ylläpitämisenä. Myös seksuaalisuuden ja ystävyysuhteiden ja niihin liittyvien muutosten ja toimintojen huomioon ottaminen on tärkeää. Toimintaterapeutin tulisi tukea nuorta eheän minäkuvan muodostumisessa, itsensä hyväksymisessä ja itsearvostuksen lisäämisessä. Kognitiivisia valmiuksia havainnoidessa tulisi ottaa huomioon tiedon vastaanottaminen ja käyttäminen, hahmottaminen, muisti sekä kielen ja symbolien käyttäminen. Toimintaterapeutti auttaa nuorta osallistumaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti erilaisiin toimintakokonaisuuksiin muun muassa mukauttamalla toimintoja sekä ympäristöjä yksilöllisesti (Case-Smith & O'Brien 2010, 84, 88, 89.)

Toimintaterapeutti tukee nuorta löytämään hyvinvoinnin tunteen itsessään, saavuttaakseen henkilökohtaisia tavoitteita sekä merkityksellisiä ihmissuhteita, joita he tarvitsevat valmistautuessaan tulevaisuuden rooleihin aikuisena. Nuori tarvitsee luonnollisia roolimalleja siitä, millainen on aikuinen. (Flanigan 2001, 154, 159.)

Toimintaterapeutin tulisi tukea nuorta löytämään mieleisiä ja vaihtoehtoisia toimintoja sekä paikkoja, jonne hän voi mennä vapaa-ajallaan. Kouluissa opintojen tulisi tarjota riittävästi myös erilaisia sosiaalisia ja luovia toimintoja. Nuorten työkokemus vaikuttaa positiivisesti vastuun kantamiseen, itseluottamukseen, ajanhallintaan, vuorovaikutustaitoihin sekä tunteeseen omasta tarpeellisuudesta. Nuori tarvitsee ympärilleen luotettavia aikuisia, joiden puoleen hän voi tarvittaessa kääntyä. (Cole & Donohue 2010, 118, 122.)

Toimintaterapeutin tulee selvittää, miten nuori osallistuu itsestä huolehtimisen, kotielämän, koulunkäynnin, työn, vapaa-ajan, leikin sekä sosiaalisen elämän toimintoihin. Toimintaterapeutin tulee hyödyntää terapiassa sellaisia toimintoja, joista nuori on kiinnostunut, ja jotka ovat hänelle merkityksellisiä ja hyödyllisiä. (Case-Smith & O'Brien 2010, 95.)

2.3 Virtuaaliympäristö nuorten arjessa

Virtuaaliympäristö on teknisin keinoin luotu ympäristö, joka on todentuntuinen. Virtuaalinen ympäristö syntyy, kun teknisin keinoin muokataan se, mitä ihmisen aistit ilmai-

sevat ympäristöstä. Tästä muodostuu tunne, että olisi kuvan sisällä. (Reitmaa, Vanhala, Kauttu & Antila 1995, 3, 21.) Virtuaaliset ympäristöt pohjautuvat usein verkkoselaimen, esimerkiksi Internet Explorer, Google Chrome ja Firefox, käyttöön (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 18).

The American Occupational Therapy Association (Aota) termistö määrittelee virtuaaliympäristön tai virtuaaliyhteyden osallistumista, terveyttä ja sitoutumista tukevaksi tekijäksi toimintaterapiassa. Virtuaaliympäristöllä viitataan vuorovaikutukseen, jota esiintyy simuloituissa, reaaliaikaisissa tai lähes reaaliaikaisissa tilanteissa ilman fyysistä kontaktia. Virtuaaliympäristön merkitys asiakkaille, toimintaterapeuteille ja muille terveydenhuollon ammattilaisille lisääntyy alati. Asiakkaat voivat vaatia mahdollisuutta käyttää teknologiaa kuten älypuhelimia, tabletteja, tietokoneita ja pelikonsoleita hoitaakseen päivittäisiä rutiinejaan ja toimintojaan. (The American Occupational Therapy Association 2014, 4, 9.)

Virtuaaliympäristössä tietokoneilla luodaan todentuntoisia kokemuksia. Virtuaaliympäristö on mukaansa tempaava ja vuorovaikutteinen keino mahdollistaa osallistuminen esimerkiksi pelaamiseen toimintakyvyn rajoituksista huolimatta. Virtuaaliympäristön käyttö on yleistynyt kodeissa, kouluissa ja terveydenhuollossa, sillä tietotekniset laitteet ovat nykyään helposti saatavilla. Virtuaaliympäristö tarjoaa monenlaisille ihmisille vaihtoehdoisen ympäristön oppia, pelata ja kehittää taitoja. (Harris & Reid 2005, 22.)

”Kaikkiialla läsnä oleva teknologia” tarkoittaa (teko)älykkyyden hajauttamista välittömäksi osaksi ihmisen arkiympäristöä (Meisalo, Sutinen & Tarhio 2003, 29). Virtuaalisten peli- ja viihdetuotannon sovellusten kehittyttyä on alettu kiinnostua virtuaaliympäristön terapeuttisen käytön mahdollisuuksista. Virtuaaliympäristön avulla on voitu luoda todentuntuja tilanteita muun muassa asiakkaille, jotka kärsivät sosiaalisten tilanteiden pelosta, kehokuvan vääristymästä, korkean paikan kammosta tai Parkinsonin tautiin liittyvistä tahdosta riippumattomista liikkeistä. (Liu 2005, 24, viitattu 23.2.2015.)

Virtuaalisuutta pidetään luonnollisena toimintana. Se vastaa kuvaamme ajankäytöstä ja virtuaalisuutta vaativa teknologia on vahvasti mukana arjessamme. (Mäkitalo ym. 2012, 11.) Virtuaaliympäristö on nuorille sosiaalisen vuorovaikutuksen ja harrastusten toteuttamismuoto, eikä se enää eroa arjessa tapahtuvasta ystävydestä tai harrastuneisuudesta

(ks. Kangas 2006, 111). Virtuaalitodellisuutta ja esimerkiksi tietokonepelejä voidaan käyttää muun muassa käden taitojen harjoitteluun, systemaattiseen opiskeluun, elämysten hankkimiseen sekä päätöksenteonvalmiuksien kehittämiseen. Virtuaalimaailma on tällä hetkellä ihailun kohde. (Meisalo ym. 2003, 141.) NykYTEknologia motivoi nuoria toimimaan uudella tavalla (Mäkitalo ym. 2012, 9). Virtuaalimaailmassa on mahdollisuus hallita ympäristöä, joten se kasvattaa itseluottamusta käyttäjässä (Meisalo ym. 2003, 176). Teknologian parissa saadut onnistumisen kokemukset ja oivallukset kasvatavat motivaatiota (Mäkitalo ym. 2012, 9). Ihantola (2008, 24) viittaa Gee'n, jonka mukaan nuorten motivoituminen harjoittelemaan tietoteknisten välineiden avulla voi johtua siitä, että tietokoneella tehdyt virheet on helpompi korjata ja tietokoneella voi yrittää uudestaan virheen sattuessa.

Virtuaalisessa ympäristössä nuoren on mahdollista pelata tai harjoitella asioita yksilöllisten tarpeidensa mukaan. Tehtävät ja pelit voidaan valita nuoren taitotasolle sopiviksi niin, että nuori saa onnistumisen kokemuksen. Virtuaalisessa ympäristössä nuori voi harjoitella samaa harjoitusta useaan kertaan ilman että ohjelma väsy toistoihin. Tietokoneohjelmat voivat antaa nuorelle peleissä ja harjoituksissa palautetta välittömästi suorituksen jälkeen, jolloin nuori voi tiedostaa kykynsä paremmin. (Franklin 2001, 106-109.)

Virtuaalimaailmassa voi olla ilmiöitä, jotka rikkovat todellisia luonnonlakeja. Ihminen voi esimerkiksi selvitä hengissä, vaikka hän hyppäisi neljännessä kerroksesta alas. On olemassa tapauksia, joissa nuoret ovat menettäneet todellisuudentajunsa siinä, mitä toiselle ihmiselle voi tehdä ja mikä aiheuttaa vahinkoa tai tuskaa. (Meisalo ym. 2003, 142.)

Ympäristöt ja yhteydet vaikuttavat asiakkaan mahdollisuuksiin osallistua, suorittaa ja olla tyytyväinen toimintoihin. Asiakas, jolla on vaikeuksia toimia tyydyttävästi jossain ympäristössä tai yhteydessä, voi toimia onnistuneesti kun ympäristöä tai yhteyttä vaihdetaan. (The American Occupational Therapy Association 2014, 9.)

Vuoden 2003 toimintaterapianimikkeistössä ei ole vielä mainintaa virtuaaliympäristöstä. Älypuhelimia, tietokoneita ja tabletteja käytetään päivittäin töissä, koulussa ja vapaaajalla, joten virtuaaliympäristöä ei voi enää sivuuttaa harvinaiseksi tai irralliseksi osaksi elämää. Mielestämme toimintaterapianimikkeistöä tulisi päivittää niin, että virtuaaliym-

päristö määriteltäisiin myös siellä. Uusi nimikkeistö ilmestyy vuonna 2016. (ks. The American Occupational Therapy Association 2014, 9.)

2.4 Mobiililaitteet ja -sovellukset

Mobiililaitteilla tarkoitetaan yleensä äly- ja matkapuhelimia, tabletteja eli kämmentietokoneita sekä kannettavia tietokoneita (Mobiiliopas 2010, viitattu 23.9.2014). Mobiililaitteita siis liikkuu käyttäjänsä mukana, ja sitä voidaan käyttää tiedon käsittelyyn tai langattomaan tiedonsiirtoon. (Niiranen 2008, viitattu 17.2.2015.)

Mobiilisovellukset ovat tietokoneohjelmia, joita voidaan ladata ja käyttää mobiililaitteilla. Niistä voidaan käyttää myös nimityksiä appi, appäri, äppi, sovellin tai aplikaatio. Mobiilisovelluksia voidaan joko ladata ilmaiseksi tai ostaa mobiililaitteisiin sovelluskaupasta internetin avulla. Sovelluskauppoja hallinnoivat mobiilikäyttöjärjestelmät, kuten Android, iOS ja Windows. On hyvä muistaa, etteivät kaikki sovellukset toimi kaikilla mobiililaitteilla, sillä ne voivat olla mobiilikäyttöjärjestelmäkohtaisia. (NearMe Services 2012, viitattu 23.9.2014; Infokone 2013, viitattu 23.9.2014; Federal Trade Commission 2015, viitattu 17.2.2015.)

Mobiilisovellukset ovat vaihtoehtoinen palveluntarjoaja verkkosivuille, ja niiden avulla pyritään ymmärtämään ja vastaamaan kohderyhmän tarpeisiin. Sovelluksilla pystytään hyödyntämään kuluttajaystävällisesti esimerkiksi kännyköiden GPS-tietoa, kameraa, osoitekirjaa sekä viivakoodiskannereita. Lisäksi muun muassa asiakkaan tunnistaminen, palveluihin kirjautuminen ja reaaliaikainen palaute sisältyvät yleensä sovelluksien ominaisuuksiin. (NearMe Services 2012, viitattu 23.9.2014.)

Vuonna 2013 tablettitietokoneiden sekä älypuhelimien myynti kasvoi hurjasti, ja esimerkiksi tablettitietokoneiden myynti kasvoi edellisvuodesta 140 % (Lehto 2014, viitattu: 6.10.2014). Jopa 75 % nuorista käyttää sosiaalisen median palveluita mobiililaitteilla (eBrand Suomi Oy & Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut 2014, viitattu 6.10.2014).

Mobiilisovelluksia eli mobiiliapplikaatioita voidaan käyttää esimerkiksi pelaamiseen tai asioiden hoitamisen tukena. Ihmisille on tarjolla erilaisia mobiilisovelluksia muun mu-

assa verkko-ostosten tekemiseen, ajanvarauspalveluihin, pankkipalveluihin, muistin tueksi tai tiedonhakuun. (Ab Mixshop Oy, 2014, viitattu 22.10.2014.) Sovelluksia on kehitetty esimerkiksi opiskelussa tarvittavien taitojen, kuten lukemisen, kirjoittamisen, kommunikaation, matematiikan sekä vieraiden kielten oppimisen tueksi (Erilaisten oppijoiden liitto ry, viitattu 22.10.2014).

Mobiilisovelluksien monipuolisuus tarjoaa valinnan varaa muun muassa erilaisten peilien suhteen. Niiden avulla voidaan tukea nuoren aktiivista roolia siten, että nuori saa osallistua sovellusten valintaan. Mobiilisovelluksista voi valita sopivan haastavuustason, joka aktivoi nuorta työskentelemään korkeimmalla keskittymisen tasolla. Virtuaaliympäristön avulla voidaan harjoitella muun muassa tehtäväkeskeistä työskentelyä, uusien asioiden kokeilua, ongelmanratkaisutaitoja, mielikuvituksen ja symbolien hyödyntämistä sekä tukea terapiaan sitoutumista ja osallistumista. (Harris & Reid 2005, 23, 24, 27.)

2.5 Mobiililaitteet ja -sovellukset merkityksellisenä toimintana nuorille

Merkityksellisyyden kokeminen on ihmisen sisältä kumpuava aito ja yksilöllinen tunne. Toiminnan merkityksellisyyteen voi vaikuttaa esimerkiksi sosiaaliset ja kulttuuriset ympäristöt, henkilökohtaiset arvot sekä historia. Toiminnalla on usein symbolinen merkitys, ja se voi ilmentää myös toimijan henkilökohtaisia asenteita, tunteita sekä kykyjä, joita häneltä odotetaan. Merkitykselliseltä tuntuva toiminta synnyttää toimijassa motivaation ja ylläpitää sitoutuneisuutta. Merkitys nousee esille toiminnasta, ja toiminta merkityksestä. (Fidler & Velde 1999, 1; Hasselkus 2011, 3-4.)

12-17-vuotiaista nuorista 87 % käyttää sosiaalista virtuaaliympäristöä kommunikoidseen kavereiden kanssa. Nuorilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä kavereihin, perheeseen sekä opettajiin vuorokauden ympäri tekstiviestien, älypuhelimien ja sähköpostien avulla. Yleensä tytöt lisäävät enemmän kuvia ja pojat videoita virtuaaliympäristöön. Sosiaalinen virtuaaliympäristö on kaikkien nuorten saatavilla toimintakyvyn rajoitteista riippumatta.

Virtuaaliympäristön hyödyntämisen tulisi tukea nuoren toiminnallista identiteettiä sekä ylläpitää ja kehittää nuorelta odotettavia taitoja. (Case-Smith & O'Brien 2010, 95-96.)

Nykyajan nuoret osaavat käyttää virtuaaliympäristöä uskomattoman näppärästi. Nuorilla on sellaista älykkyyttä ja luovuutta internetin käytössä, jota ei kaikki aikuiset välttämättä osaa arvostaa. (Sinkkonen 2010, 10.) Nuoret näkevät digitaalisuuden luoman todellisuuden eri tavoin kuin heidän opettajansa tai vanhempansa (Salmenkivi 2012, 66). Virtuaalisessa ympäristössä asiantuntijuus on helposti saatavilla, ja esimerkiksi pika-viestit voivat lisätä yhteisöllisyyden tunnetta. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 45). Nuorten kanssa on siis perusteltua käyttää mobiililaitteita ja -sovelluksia terapian välineenä, sillä virtuaaliympäristön käyttäminen on nuorille tuttua ja merkityksellistä.

Nuoruudessa ikätovereilla on entistä suurempi merkitys (Kielhofner 2008, 132). Heidän hyväksyntä ja ryhmään kuuluminen on erityisen tärkeää nuorelle. Nuoret herkästi vertailevat muun muassa toistensa vaatteita, pelejä sekä mielipiteitä. Kavereiden mielipiteillä on suurempi painoarvo kuin vanhempien mielipiteillä. (Sinkkonen 2010, 57.) Nuorten toimintaterapiassa tulisi käyttää välineitä, jotka nuori kokee hyväksyttäviksi myös ikätovereiden keskuudessa. Nuori ei oletettavasti koe erottuvansa ikätovereistaan käydessään toimintaterapiassa, kun hän voi käyttää terapian välineenä laitetta tai sovellusta, joita niin moni muukin nuori käyttää arjessaan. Videopelien pelaaminen on nuorille hyvä keino viettää aikaa kavereiden kanssa, luoda uusia ystävyys-suhteita ja keskusteluja muiden nuorten kanssa (Olson 2010, 180-181). Todennäköisimmin myös mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla nuori voi luoda uusia ystävyys-suhteita ja kokea olevansa osa ryhmää. Olsonin (2010, 181) tutkimuksen mukaan erityisesti pojat voivat kasvattaa asemaansa ikä-tovereiden keskuudessa onnistumalla videopeleissä.

Nuori on murrosiässä erityisen haavoittuvainen vahingollisille kokemuksille, joten hän tarvitsee myönteisiä kokemuksia, jotka jäisivät mieleen onnistumisena (Sinkkonen 2010, 15, 33). Toimintaterapeutti voi auttaa nuorta tulemaan tietoisemmaksi siitä, millaiset muutokset ja ajatukset ovat normaaleja nuoruusiässä. Koska nuoret ovat taitavia käyttämään tekniikkaa ja internetiä, mobiililaitteiden ja -sovellusten käytöstä nuoret saivat tärkeitä onnistumisen kokemuksia.

Nykyteknologian avulla on luotu sovelluksia, joiden tarkoituksena on houkuttaa ihmisiä tekemään vaihtoehtoisia valintoja sekä tulemaan tietoisemmiksi niiden vaikutuksesta terveyteen ja fyysiseen ja henkiseen hyvinvointiin. Sovellusten avulla voi tulla tietoisemmaksi esimerkiksi kuntoilun, sosiaalisten verkostojen, kuluttamisen, liikkumisen,

tunteiden sekä vuorovaikutuksen suhteessa itseen. Päivittäisiin toimintoihin liittyvät sovellukset mahdollistavat ihmisiä jäsentämään, millaisia he ovat toimijoina ja millaiset asiat ovat heille merkityksellisiä. Ihmiset voivat esimerkiksi kuvata omia ruoka-annoksiaan ja tarkkailla unenlaatuun sekä sydämen sykettä erilaisten sovellusten avulla. (Huang & Huang 2013, 237-238.)

Kuntoutuja ja palveluntuottaja voivat avoterapiassa käyttää verkkoympäristöä yhteydenpidon ja seurannan välineenä. Ehtona on, että väline soveltuu kuntoutujan tarpeisiin. Verkkokuntoutuksessa on otettava huomioon verkkokuntoutukseen liittyvät lait, asetukset, toimintaluvat, asiakkaan suostumus ja informointi, menetelmän käytön koulutus sekä tekniikan toimivuus. Verkkokuntoutusmenetelmän tehokkuutta täytyy arvioida ja varmistaa, että ympäristö on turvallinen ja riskit hallittavissa. Kuntoutujalle on aina kerrottava missä ja miten kauan hänen tietojansa verkossa säilytetään. (Kansaneläkelaitos 2013, viitattu 27.2.2015.)

Välitehtävien tekeminen mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voisi tuntua nuoresta motivoivammalta ja merkityksellisemmältä, sillä niiden käyttö on jo osa nuoren arkea. Virtuaalisia välineitä käyttäessä resursseja voidaan käyttää järkevästi, sillä kasvokkain tapahtuvaa kontaktia ei välttämättä tarvitse tapahtua niin usein (Mäkitalo ym. 2012, 21). On otettava huomioon, että virtuaalisessa ympäristössä kaikki aistit eivät ole käytettävissä, joten esimerkiksi ilmeitä, eleitä ja äänensävyjä ei pystytä tulkitsemaan (Mäkitalo ym. 2012, 45). On kuitenkin muistettava, että laitteiden ja sovellusten käyttäminen terapiavälineenä tulee aina arvioida tapauskohtaisesti ja yksilöllisesti.

Videopelien pelaamisessa nuoria haastetaan ongelmanratkaisuun. Nuorten mukaan ryhmässä pelaaminen kehittää heidän neuvottelu- ja johtamistaitojaan. Nuoret kertovat videopelien pelaamisen motiiveikseen muun muassa hauskanpitämisen, uusien taitojen oppimisen, ajanviettimisen, itsensä haastamisen, toisia pelaajia vastaan kilpailemisen, aggression purkamisen, rentoutumisen, toisten opettamisen ja uusien kavereiden hankkimisen. (Olson 2010, 181-182.) Oletamme, että nuoret motivoituvat samoista syistä käyttämään myös mobiililaitteita ja -sovelluksia terapian välineenä.

Mobiililaitteita ja -sovelluksia voidaan hyödyntää erilaisten taitojen, kuten sosiaalisen vuorovaikutuksen, matematiikan, muistin, lukemisen, kirjoittamisen sekä orientoitumi-

sen tukena. Mobiilisovelluksia valitessa tulee arvioida, hyötyykö nuori esimerkiksi symbolisista vai kokemuksellisista sovelluksista. Lisäksi tulee arvioida, saavutetaanko valitun mobiililaitteen tai -sovelluksen avulla haluttujen taitojen oppimista. (Keengwe 2013, 70.) Toimintaterapeutin tehtävänä on motivoida ja kannustaa nuorta sellaisten toimintojen ja menetelmien avulla, jotka kiinnostavat nuoria ja ne ovat tarkoituksenmukaisia. On hyvä muistaa, etteivät kaikki nuoret ole kiinnostuneita laitteista ja sovelluksista.

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA -TEHTÄVÄT

Tutkimuksen tarkoitus määrittää sen, onko tutkimus kartoittava, selittävä, kuvaileva vai ennustettava. Tutkimusstrategiset valinnat ohjautuvat tutkimuksen tarkoituksen mukaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 133- 134.) Tutkimuksemme tarkoituksena oli kuvailla, millaisia käsityksiä toimintaterapeuteilla on mobiililaitteiden ja -sovellusten käytämisestä nuorten toimintaterapiassa.

Tutkimustehtävät tulisi määritellä ja rajata ennen aineiston keruuta, mutta kvalitatiivisessa tutkimuksessa on varauduttava siihen, että tehtävät voivat muuttua tutkimuksen aikana. Tutkimustehtävät esitetään yleensä kysymysmuotoisina, jotka muotoutuvat tutkimuksen tarkoituksen mukaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 121-122, 125.)

Laadullisen tutkimuksemme avulla pyrimme löytämään vastauksia seuraaviin tutkimustehtäviin:

1. Millaisiin toimintakyvyn ongelmiin mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöönotto voi olla ratkaisu nuorten toimintaterapiassa?
2. Miten mobiililaitteita tai -sovelluksia voi hyödyntää nuorten toimintaterapiassa?
3. Millaisiin asioihin tulisi kiinnittää huomiota mobiililaitteiden ja -sovellusten käytössä nuorten toimintaterapiassa?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmetodologia

Valitsimme tutkimusmetodologiaksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimusotteen, sillä olemme kiinnostuneita siitä, millaisia yksilöllisiä käsityksiä toimintaterapeuteilla on mobiililaitteista ja -sovelluksista ja niiden käyttämisestä nuorten toimintaterapiassa. Kvalitatiivinen tutkimus soveltuu tutkimuksiin, joissa ollaan kiinnostuneita yksityiskohdaisista tapahtumien rakenteista ja yksittäisten toimijoiden merkitysrakenteista, jotka tapahtuvat luonnollisissa tilanteissa (Metsämuuronen 2006, 88).

Kvalitatiivinen tutkimus sopii tutkimusotteeksi, kun tutkimusaiheesta on vähän tietoa, ja uusi tieto on tarpeen (Kylmä & Juvakka 2012, 30). Mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntämisestä toimintaterapiassa sekä ylipäänsä nuorten toimintaterapiasta on melko vähän tutkimustietoa. Ne ovat uusi ja ajankohtainen ilmiö, joiden käytöstä tarvitaan lisää tietoa.

Mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttäminen on osa nuorten arkipäivää, ja se on yleis-
tymässä entisestään. Laadullisesta tutkimuksesta saadulla tiedolla voidaan kehittää ja laajentaa nuorten toimintaterapiassa käytettäviä menetelmiä sekä toimintaterapeuttien käsityksiä niistä. Tutkimuksemme avulla pyrimme kokoamaan toimintaterapeuttien yksilöllistä käsityksiin ja merkityksiin perustuvaa tietoa sen sijaan, että olisimme keskittyneet yleistettävään tietoon. Tutkimuksen avulla pyritään selvittämään ja jäsentämään todellisuutta ilmiöistä, ja jäsentämään niitä hallittavampaan muotoon (Kylmä & Juvakka 2012, 17). Koska mobiililaitteet ja -sovellukset muuttuvat ja kehittyvät jatkuvasti, on tärkeää saada niistä kokemuksellista tietoa, jota voidaan hyödyntää yksittäisestä laitteesta tai sovelluksesta riippumatta.

Ontologialla tarkoitetaan tutkimuksen kohteen, sen olemuksen ja olemassaolon ymmärtämistä. Tutkijan tulisi tunnistaa tutkimuksen ontologiset sitoumukset eli eri käsitteiden sisältämät olemassaolo-oletukset. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 15-16.) Tutkimuksemme kohteena on mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö nuorten keskuu-

nessa. Oletamme, että nuoret käyttävät laitteita ja sovelluksia lähes päivittäin. Ymmärryksemme mukaan niitä ei kuitenkaan hyödynnetä osana toimintaterapiaa ja kuntoutusta niin paljon kuin olisi mahdollista. Otaksumme niiden käyttö yleistyy lähivuosien aikana. Tutkimuksessamme kohderyhmänä olivat toimintaterapeutit, jotka ovat hyödyntäneet mobiililaitteita ja -sovelluksia nuorten asiakkaiden kanssa. Oletamme, että valituille tiedonantajille on syntynyt jonkinlainen kuva ja käyttäjäkokemus laitteista ja sovelluksista. Alkuperäisenä suunnitelmana oli haastatella myös nuoria, mutta tutkimuksemme sopivia nuoria ei löytynyt. Olemme perehtyneet aikaisempiin tutkimuksiin ja teoksiin, joissa kerrotaan nuoruudesta sekä nuorten toimintaterapian erityispiirteistä.

Toimintaterapiassa käsitys ihmisestä on holistinen eli kokonaisvaltainen. Ihmiseen vaikuttavat biologiset, psykologiset, sosiokulttuuriset sekä henkiset tekijät. Muutos yhdessä tekijässä vaikuttaa ihmiseen kokonaisuutena. (Clifford O'Brien 2012, 28.) Ihmiskäsityksemme on yhtenevä toimintaterapian ihmiskäsityksen kanssa. Ihmisen fyysisistä, psyykkistä tai sosiaalista osa-alueita ei voi tutkia itsekseen ottamatta huomioon muita osa-alueita – jokainen niistä vaikuttaa toisiinsa. Tutkimuksessamme tämä tarkoittaa sitä, että mielestämme mobiililaitteilla ja -sovelluksilla voisi mahdollistaa toiminnallisen osallistumisen, vaikka ihmisellä olisi rajoitteita toimintakyvyssä. Niiden avulla voi siis tarjota vaihtoehtoisia tapoja suoriutua toiminnoista. Mielestämme nuorilla pitäisi olla samanlaiset mahdollisuudet suoriutua, osallistua ja vaikuttaa erilaisista toimintakyvyn ongelmista huolimatta. Lisäksi olemme tutkimuksessamme tarkastelleet mobiililaitteiden ja -sovellusten käytössä huomioon otettavia asioita kokonaisvaltaisesti niin fyysisistä, psyykkisistä kuin sosiaalisistakin näkökulmista.

Epistemologia on oppia tiedosta ja sen olemuksesta. Sillä tarkoitetaan sitä, miten tutkija olettaa saavan tietoa tutkimuskohteesta, ja mitä voidaan tietää. Tutkimuksessamme olemme kiinnostuneita toimintaterapeuttien kokemuksista ja käsityksistä, eli saamme subjektiivista tietoa, joka on laadullisessa tutkimuksessa tietoa samaan tapaan kuin objektiivinenkin tieto. (ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 16; Metsämuuronen 2006, 84-85.) Oletimme saavamme tarkoituksenmukaista tietoa tutkimuskohteestamme valitsemalla aineistonkeruumenetelmäksi Skype -ohjelmalla käytävän virtuaalisen teemahaastattelun. Virtuaalinen haastattelu virittää meidät ja tiedonantajat tutkimuksemme aiheeseen, joten mobiililaitteiden ja -sovellusten käytön ajatteluun prosessoidutaan jo virtuaaliseen haastatteluun valmistautuessa. Virtuaalinen haastattelu on uudenlainen tie-

donkeruumenetelmä, jota tullaan luultavimmin hyödyntämään tulevaisuudessa yhä enemmän kaikkien ikäryhmien kanssa (ks. Halkola & Siirilä 2012, 52). Virtuaalinen haastattelu mahdollistaa haastattelujen toteuttamisen niin, että haastateltava voi olla mistä päin Suomea tahansa. Kummankaan osapuolen ei tarvitse valmistella tiloja tai itseään erityisesti tapaamista varten. Haastattelu sopii tutkimukseemme menetelmäksi, sillä olemme kiinnostuneita tiedonantajien kokemuksista ja käsityksistä.

4.2 Tutkimuksen tiedonantajat

Laadullisessa tutkimuksessa liian suuri osallistujamäärä voi heikentää tutkimuksen kannalta oleellisen tiedon löytämistä. Osallistujia voi lisätä tarpeen mukaan, jos se on tutkimuksen kannalta mielekästä. (Kylmä & Juvakka 2012, 59.) Tutkimuksemme tiedonantajiksi osallistui kolme toimintaterapeuttia, joilla on kokemusta mobiililaitteiden ja -sovellusten käytöstä nuorten toimintaterapiassa. Toimintaterapeutit löysimme ottamalla yhteyttä eri toimintaterapeutteihin ympäri Suomea puhelimitse ja sähköpostitse.

Tiedonantajat allekirjoittivat suostumuslomakkeen, ja lähettivät sen valintansa mukaan postitse tai sähköisesti. Suostumuslomakkeen allekirjoitettuaan tiedonantajat sitoutuivat osallistumaan tutkimukseemme sekä antoivat meille luvan käyttää saamaamme aineistoa osana tutkimustamme.

4.3 Tutkimuksen aineistonkeruu

Laadullisessa tutkimuksessa keskeisiä aineistonkeruumenetelmiä ovat havainnointi, haastattelu, kysely sekä erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Näitä menetelmiä voidaan käyttää tutkimuksen ongelmasta ja tutkimusresursseista riippuen vaihtoehtoisesti, rinnan tai eri tavoin yhdisteltynä. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 71.)

Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksi virtuaalisen teemahaastattelun, joka on strukturoitua haastattelua väljempi haastattelumuoto (Kylmä & Juvakka 2012, 78; Tiittula, Rastas & Ruusuvuori 2005, 265). Kysymällä osallistujilta saamme tietää, mitä he ajattelevat mobiililaitteista ja -sovelluksista ja niiden käytöstä. Haastattelussa on tärkeää saada mahdollisimman paljon tietoa, joten tiedonantajat saivat etukäteen tietää tulevan haastattelun teemoja ja kysymyksiä. Lisäksi oli eettisesti perusteltua kertoa osallistujille

mitä teemoja käsittelemme haastattelussa. Haastattelun etuna oli, että pystyimme valitsemaan tutkimukseen osallistujia, joilla oli kokemusta mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttämisestä (ks. Tuomi & Sarajärvi 2012, 72-74). Kun haastateltavat prosessoivat jo ennen haastattelua tutkimuksemme aihetta, heillä oletettavasti oli enemmän kerrottavaa laitteiden ja sovellusten hyödyntämisestä.

Teemahaastatteluissa käsiteltävät aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymyksien järjestystä ja sanamuotoja voidaan vaihtaa joustavasti ja ilmauksia voidaan tarvittaessa selventää (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 203; Tuomi & Sarajärvi 2012, 73). Teemahaastattelu antoi meille haastatteluun tietynlaisen rungon (*LIITE 2*), jonka pohjalta teimme alustavia kysymyksiä, joita kuitenkin pystyimme muuttamaan haastattelujen edetessä. Pystyimme tekemään varmistavia ja tarkentavia kysymyksiä tiedonantajille teemahaastattelun avulla. Näin varmistimme, että puhuimme samoista asioista, ja saimme tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaista tietoa. Mobiililaitteisiin ja -sovelluksiin liittyvät termit eivät välttämättä ole vakiintuneet, joten tähän oli tärkeää kiinnittää huomiota tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseksi. Teemat rakentuivat tutkimustehtävien ja tietoperustasta saadun tutkimustiedon pohjalta.

Teemahaastattelut toteutettiin yksilöllisesti virtuaalisina haastatteluina Skype –ohjelmalla, jossa tiedonantaja haastateltiin pikaviestien avulla. Menetelmä sopi mielestämme hyvin tutkimuksemme aiheeseen. Virtuaalista haastattelua on käytetty opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä onnistuneesti aiemminkin (ks. Goman & Linna 2012). Terveystieteiden tutkimuksessa tullaan jatkossa hyödyntämään yhä enemmän etäteknologiaa, joten virtuaalinen haastattelu ohjasi meitä ja tutkimuksen tiedonantajia tulevaisuudessa käytettäviä menetelmiä kohti.

Virtuaalihaastattelu perustuu tekstipohjaiseen viestintään puheen sijasta. Haastateltava ja haastattelija voivat ilman lisäkustannuksia olla fyysisesti eri paikoissa. Tiedonantajat voivat valita heille sopivan ja turvallisen paikan osallistua haastatteluun. (Tiittula, Rastas & Ruusuvoori 2005, 265-267.) Virtuaalihaastattelut toteutuivat pikaviestien käytynä reaaliaikaisena keskusteluna Skypessä. Osallistujat loivat valitsemallaan nimimerkillä käyttäjätunnuksen Skypeen – tai käyttivät jo olemassa olevaa käyttäjätunnusta niin halutessaan. Me tutkijat loimme tutkimusta varten erillisen Skype -tunnuksen.

Mobiililaitteita ja -sovelluksia nuorten kanssa käyttäviä toimintaterapeutteja on vielä melko vähän, ja virtuaalihaastattelun ansiosta pystyimme tavoittamaan tutkimukseen sopivia toimintaterapeutteja eri puolelta Suomea. Virtuaalihaastattelu vaatii tiettyjä teknisiä valmiuksia (Tiittula, Rastas & Ruusuvuori 2005, 267). Otaksuimme, että tutkimuksemme tiedonantajilta löytyy valmiudet Skype -ohjelmalla käytävään haastatteluun, sillä he ovat käyttäneet työssään mobiililaitteita.

Virtuaalihaastattelun tekstipohjaisuus tarkoittaa, että käytössä ei ole eleitä ja muita tulokinnan vihjeitä, joita on suullisessa viestinnässä (Tiittula, Rastas & Ruusuvuori 2005, 268). Tämä voi tuoda haasteita, mutta toisaalta se oli etu meille aloitteleville haastatteli-joille, sillä esimerkiksi meidän äänensävyt tai ilmeet eivät päässeet vaikuttamaan tiedonantajan vastauksiin.

Virtuaalihaastattelujen tekstipohjaisuus ei tarkoita sitä, että kieli olisi köyhempää kuin kasvokkain käytävässä haastattelussa. Kirjoitettu teksti voi olla harkitumpaa, selvempää ja suorempaa kuin suullisessa haastattelussa. Haastateltavilla on aikaa muotoilla vastauksensa. Virtuaalihaastattelussa luottamuksen luominen on erilaista kuin suullisessa viestinnässä. (Tiittula, Rastas & Ruusuvuori 2005, 268-269.) Luottamuksen rakentamiseksi lähetimme tiedonantajille kuvan meistä, ja kerroimme itsestämme ennen haastatteluja. Haastattelut toteutettiin toukokuussa 2015, ja yksi haastattelu kesti noin kaksi tuntia.

4.4 Aineiston analysointi

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston tieteellisyyden kriteerinä on laatu, ja aineistoa pyritään analysoimaan mahdollisimman tarkasti. Sanoista ja niistä rakentuneista teksteistä muodostunut aineisto on saatettava tekstimuotoon. Koko aineisto kirjoitetaan sanasta sanaan puhtaaksi, eli litteroidaan. Tässä vaiheessa tehdään jo alustavaa analyysiä. Litteroinnin jälkeen pyritään aineisto jäsentämään ymmärrettävämpään muotoon. Aineistoa tiivistetään ja analyysin myötä aineisto muuntuu ilmiön teoreettiseksi kuvaukseksi. Aineistoa tiivistettäessä ja oleellisia asioita etsiessä voidaan hyödyntää erivärisiä muistilappuja, tekstinkäsittelyohjelmia ja tietokoneohjelmia. Näiden avulla aineistoa voidaan lajitella ja järjestellä. (Eskola & Suoranta 2014, 18-19; Hirsjärvi ym. 2007, 216-217, Kylmä & Juvakka 2012, 65, 110-112.)

Käsittelimme ja analysoimme aineiston itse. Näin tutkimuksen sisältö ja aineisto eivät joutuneet ulkopuolisten nähtäväksi, ja tiedonantajien anonymiteetti säilyi. Aineistoja ei tarvinnut erikseen litteroida, vaan tallensimme ja tulostimme Skypeä käytetty haastattelut tekstimuodossa. Näin aineisto oli valmiiksi litteroitu sanatarkasti.

Laadulliseen analyysiin kuuluvat induktiivinen, deduktiivinen ja abduktiivinen analyysi. Abduktiivisessa päättelyssä havaintojen teon perustana on jokin johtoajatus tai ajatuksia, joita pyritään varmentamaan aineiston avulla. Tässä päättelyssä siis teoria ja aineisto yhdistyvät. (Kylmä & Juvakka 2012, 23; Tuomi & Sarajärvi 2009, 95.)

Käytimme tutkimuksessamme abduktiivista eli teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Analyysiyksikkönä tutkimuksessamme oli ajatuskokonaisuus, jotka valittiin aineistosta. Abduktiiviseen sisällönanalyysiin kuuluvia vaiheita ovat pelkistäminen, ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luonti. Pelkistämällä tarkoitetaan aineiston epäolennaisen aineksen poistamista ja informaation tiivistämistä tai sen pilkkomista osiin. Ryhmittelyn avulla pelkistetyistä ilmauksista etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia, ja niitä ryhmitellään omiksi luokiksi. Abstrahoinnissa ryhmittely liitetään valmiisiin teoreettisiin käsitteisiin. Käsitteitä yhdistämällä pyrimme saamaan vastauksia tutkimustehtäviimme. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 98-99, 108-115.)

Alustimme analyysia lukemalla haastattelut läpi itsenäisesti useaan kertaan. Näin saimme haastatteluista selkeämmät kokonaiskuvat. Tämän jälkeen molemmat pelkistivät aineistoa – toinen meistä käytti tekstinkäsittelyohjelmaa ja toinen värillisiä yliviivauskyyniä. Pelkistämistä ei juuri tarvinnut tehdä, sillä aineisto oli valmiiksi tiiviinä tekstinä. Etsimme molemmat itsenäisesti aineistosta ajatuskokonaisuuksia teemataulukkomme (LIITE 2) mukaisesti. Tutkimuksemme tietoperustan pohjalta tehty teemataulukko toimi abduktiivisessa analyysissämme teoreettisena runkona. Abduktiivisessa analyysissä tutkijan ajattelua ohjaavat vuorotellen kytkökset teoriaan ja aineistolähtöisyys (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 98-99). Kun olimme molemmat itsenäisesti pelkistäneet aineistoa ja ryhmitelleet alkuperäisilmauksia ja ajatuskokonaisuuksia teemataulukon mukaisesti, kokoonnuimme vertaamaan tehtyjä analyysyjä. Pohdimme vielä, mitkä pelkistetyt ilmaukset kuuluvat mihinkin teemaan, ja jatkoimme ryhmittelyä yhdessä. Tämän jälkeen kokosimme yhdessä pelkistetyistä ilmauksista alaluokkia, ja alaluokista edelleen

yläluokkia. (ks. *LIITE 3*). Tutkimustuloksissa tummennuksilla. Yläluokat muodostuivat tutkimustehtävien sekä teemataulukon mukaisesti. Eli yläluokkien kohdalla abduktiivisessa analyysissä teoria ja käsitteet yhdistyivät (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 98-99). Analyysirunkomme kuviot vastaavat tiettyyn tutkimustehtävään (ks. *TAULUKKO 1*).

TAULUKKO 1: Tutkimustehtäviin vastaavat kuviot

Millaisiin toimintakyvyn ongelmiin mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöönotto voi olla ratkaisu nuorten toimintaterapiassa?	Miten mobiililaitteita tai -sovelluksia voi hyödyntää nuorten toimintaterapiassa?	Millaisiin asioihin tulisi kiinnittää huomiota mobiililaitteiden ja -sovellusten käytössä nuorten toimintaterapiassa?
Kuvio 5 (LIITE 3/5)	Kuvio 1 (LIITE 3/1)	Kuvio 6 (LIITE 3/6)
	Kuvio 2 (LIITE 3/2)	Kuvio 7 (LIITE 3/7)
	Kuvio 3 (LIITE 3/3)	Kuvio 8 (LIITE 3/8)
	Kuvio 4 (LIITE 3/4)	

Skype -haastatteluista kertyi tutkimusaineistoa yhteensä 33 A4-kokoista sivua. Yksittäisten haastattelujen aineistot vaihtelivat 10-12 sivun välillä, eli jokainen tiedonantaja tuotti tietoa suunnilleen saman verran. Aineiston fontti oli Times New Roman, fonttikoko 12 ja riviväli 1. Aineistossa haastateltavan ja meidän haastattelijoiden nimimerkit ennen tekstiosuutta näkyvät lihavoituna fonttikoolla 14. Analyysin jälkeen tuhosimme aineiston poistamalla aineistot tietokoneelta ja Skypen keskusteluhistoriasta sekä silpupamalla tulostetut aineistot.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntäminen nuorten toimintaterapiassa

5.1.1 Mobiililaitteiden ja -sovellusten käytön kokemukset

Tutkimuksemme osallistuneet toimintaterapeutit ovat käyttäneet mobiililaitteita ja -sovelluksia muutaman vuoden aikana **alle kymmenen nuoren kanssa**. Käyttöä on ollut enemmän lasten kanssa. Nuoret, joiden kanssa laitteita ja -sovelluksia on käytetty, ovat olleet iältään 11-25-vuotiaita. Terapeutit kuitenkin korostivat, etteivät ikä- ja kehitystaso aina vastaa toisiaan.

Toimintaterapeutit ovat käyttäneet mobiililaitteita ja -sovelluksia lähinnä terapiamenetelmänä. Työvälineenä on käytetty eniten **tablettia**, joka on saatu työnantajalta tai hankittu yrittäjänä. Myös nuorten omia **älypuhelimia** on hyödynnetty terapian välineenä.

Toimintaterapeuttien kokemusten ja käsitysten mukaan mobiililaitteita ja -sovelluksia on **helppo ja nopea käyttää**, sillä ne vähentävät kotikäynneillä kannettavan tavaran määrää, ja niiden avulla voi käyttää nettiä eri tilanteissa. Lisäksi mobiililaitteet ja -sovellukset ovat **hyödynnettävissä nuoren kaikissa ympäristöissä**. Toimintaterapeutit ovat hyödyntäneet laitteita ja sovelluksia muun muassa koulussa, kotona, terapeutin vastaanotolla, ulkona, luonnossa, kaupungilla sekä sosiaalisessa mediassa. Toimintaterapeutit ovat käyttäneet laitteita **välillisen työn välineenään** esimerkiksi asiakashallinnassa, kirjauksissa, yhteydenpidossa, tiedon etsinnässä ja oman yrityksen markkinoinnissa.

5.1.2 Mobiililaitteet ja -sovellukset toimintakyvyn arvioinnissa

Tutkimuksemme osallistuneet toimintaterapeutit ovat palveluntuottajia, eivätkä he juuri tee arviointeja, joten mobiililaitteiden ja -sovellusten **käyttö on painottunut terapia-työhön**. Toimintaterapeutit korostivat, että terapiatyöhön kuuluu jatkuva toimintakyvyn arviointi toimintaa havainnoimalla, analysoimalla ja dokumentoimalla. Toimintatera-

peuttien mukaan arviointiin ei löydy suoraan suomenkielisiä sovelluksia, mutta sovelluksia yleensä voi hyödyntää arvioinnissa.

Toimintaterapeutit kertoivat, että mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voidaan **arvioida nuoren taitoja** monipuolisesti. Heidän mukaan niiden avulla voidaan arvioida muun muassa hahmottamista, keskittymistä, lukemista, silmä-käsikoordinaatiota, loogista ajattelua, tietokoneen käyttöä ja kommunikointia. Toimintaterapeutti voi havainnoida, miten nuori suoriutuu tehtävistä ja peleistä.

Kaikki toimintaterapeutit kuvailivat arvioinnin helpottuvan mobiililaitteiden, erityisesti tilanteiden videoinnin avulla. Videoimalla **arvioinnin tuloksia pystytään vahvistamaan** jälkikäteen, sillä tilanteet **tallentuvat** yksityiskohtaisesti. Videotallenteen avulla vältetään inhimilliset virheet. Mobiililaitteiden avulla videoita pystytään käymään läpi myös nuorten vanhempien kanssa, ja näkemään toimintakyvyssä tapahtuneita mahdollisia muutoksia verratessa alkutilannetta lopputilanteeseen. Lisäksi laitteissa ja sovelluksissa olevien symbolien ja kuvien avulla arvioinnin tuloksia voidaan kuvata selkeämmin.

5.1.3 Mobiililaitteet ja -sovellukset terapiamenetelmänä

Mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöä on toimintaterapeuttien mukaan aluksi harjoiteltu yhdessä kotona, jonka jälkeen nuori on käyttänyt niitä kotona itsenäisesti. Toimintaterapeutit ovat ohjanneet niiden käyttöä myös nuorten vanhemmille. Ensin nuoren kanssa on harjoiteltu haastavia asioita, kuten rahankäyttöä laitteilla ja sovelluksilla, minkä jälkeen on siirrytty harjoittelemaan sitä arjen tilanteisiin. Mobiililaitteet ja -sovellukset ovat siis toimineet **harjoitteluympäristöinä ennen käytäntöön siirtymistä**.

Tutkimuksemme toimintaterapeuttien mukaan mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voidaan **tukea nuoren itsenäistä toimimista**. Ne voivat toimia esimerkiksi näkövammaan apuvälineenä tai muistin tukena erilaisten kalenteri- ja ajanhallintasovellusten avulla. Niiden avulla voidaan myös tukea nuoren opiskelumahdollisuuksia. Laitteen tai sovelluksen käyttö voi näin mahdollistaa nuoren suuremman osallistumisen arjen toimintoihin ja esimerkiksi sosiaalisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Toimintaterapeutit kertoivat **monipuolisista sovelluksista**, joita voidaan hyödyntää terapiavälineenä nuorten asiakkaiden kanssa. Toimintaterapeuttien mukaan sovelluksia löytyy lähes rajattomasti, ne vain täytyy osata etsiä. Esimerkiksi lautapeli-, musiikin-kuuntelu-, piirtely- ja sarjakuvantekosovelluksia käytetään terapiavälineinä. Toimintaterapiassa voidaan myös hyödyntää luontoon ja liikkumaan aktivoivia sovelluksia ja esimerkiksi valokuvaamista ja videointia. Nuori voi tehdä omaa blogia tai vlogia toimintaterapiassa.

Toimintaterapeutit kuvailivat, kuinka mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voidaan **mahdollistaa nuoren osallistuminen monipuolisesti**, erilaisissa arjen toiminnoissa. Laitteet ja sovellukset mahdollistavat harjoittelun ikä- ja kehitystason mukaisesti, ja ne tarjoavat kompensatorisia keinoja. Niiden avulla voi poistaa jonkin haastavan osa-alueen, ja harjoitella vain toista osa-aluetta. Esimerkiksi nuori, jolla on vaikeuksia sekä kynän käytössä että tarinan keksimisessä, voidaan tabletin avulla poistaa kynän käyttö ja keskittyä vain tarinan keksimisen harjoitteluun. Laitteiden ja sovellusten avulla myös sosiaalinen osallistuminen ja vaikuttaminen sekä ryhmämuotoinen toiminta mahdollistuvat uudella tavalla.

5.1.4 Tulevaisuuden mahdollisuudet

Tulevaisuuden mahdollisuuksia pohtiessaan toimintaterapeutit otaksuivat virtuaalisen pelaamisen ja virtuaalisten ympäristöjen tulevan oleellisemmaksi osaksi kuntoutusta. Toimintaterapeutit kuvailivat, että virtuaalinen pelaaminen tuodaan tulevaisuudessa liivemaailmaan. Toimintaterapeutit arvelevat, että sovellusten avulla virtuaalisesta pelamisesta tulee osa kuntoutusta. He olettavat, että **sovellukset, joilla tuetaan nuorten toiminnallisuutta ja osallistumista yleistyvät**. Toimintaterapeuttien mukaan tulevaisuudessa sosiaalisia tilanteita voidaan harjoitella terapeutin kanssa verkossa, esimerkiksi Skypessä.

Toimintaterapeuttien mukaan kuntoutus painottuu tulevaisuudessa verkossa tapahtuvaan tuen tarjoamiseen yhä enemmän. Verkkokuntoutuksen avulla nuoren on mahdollista hakea ja saada apua nopeasti ja helposti. Nuoret käyttävät sosiaalista mediaa arjessaan, ja kaipaavat sinne myös aikuisia. Toimintaterapeutit toivovat ja olettavat, että **kuntou-**

tustyössä hyödynnetään tulevaisuudessa yhä enemmän sosiaalista mediaa. Verkossa ja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa nuorilla olisi mahdollisuus myös vertaistukeen.

Toimintaterapeuttien kuvailuissa korostui **tarve yhteiskunnalliselle tuelle.** Toimintaterapeutit toivovat esimerkiksi apuvälineyksiköiden tukea mobiililaitteiden hankintaan. Tällä hetkellä tabletti myönnetään apuvälineeksi vain kommunikaatioon eikä sitä voi tällöin käyttää muuhun tarkoitukseen. Toimintaterapeutit kaipaavat mobiililaitteiden ja -sovellusten käytöstä lisää koulutusta ja tutkimuksia.

5.2 Mobiililaitteet ja -sovellukset ratkaisuna nuorten toimintakyvyn ongelmiin

Toimintaterapeuttien mukaan mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voi löytyä ratkaisuja monenlaisiin nuorten toimintakyvyn haasteisiin. Ratkaisuja voi löytyä esimerkiksi kommunikoinnin, kognition, motoriikan, omatoimisen osallistumisen, psyykkisten valmiuksien sekä sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen ongelmiin.

Puhevammaiset nuoret voivat hyödyntää mobiililaitteita **kommunikoinnin ongelmiin** erilaisten hiirten, näppäimistöjen ja puhesynteesien avulla. Näitä apuvälineitä voidaan hyödyntää lukemisen, kirjoittamisen, kuulemisen ja itseilmaisun ongelmiin.

Mobiililaitteet ja -sovellukset mahdollistavat toiminnoista suoriutumisen ja osallistumisen **kognitiivista ongelmista** huolimatta. Toimintaterapeutit kertoivat, että laite tai sovellus voi tarjota apua esimerkiksi keskittymisen, hahmottamisen, toiminnan ohjauksen ja muistin ongelmiin. Näiden myötä myös oppimisvaikeuksiin voi saada helpotusta.

Tiedonantajat kuvailivat, kuinka mobiililaitteet ja -sovellukset voivat olla ratkaisu **motorisiin ongelmiin.** Niiden avulla voi harjoitella karkea- ja hienomotoriikkaa. Laitteista ja sovelluksista voi olla apua esimerkiksi kynätyöskentelyssä. Kynän käyttöä voi harjoitella tabletilla tai tabletti voi korvata kynän.

Toimintaterapeutit ilmaisivat, että mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voidaan tukea nuoren **omatoimista osallistumista.** Niiden avulla voidaan tukea muun muassa nuoren osallisuutta arjen toiminnoissa, kuten pukeutumisessa, opiskelussa ja rahan käytössä. Laitteet mahdollistavat myös ympäristön hallintaa, mikä helpottaa itsenäistä toimimista.

Tiedonantajat kertoivat, kuinka mobiililaitteista ja -sovelluksista voi löytyä keinoja, jos nuorella on **ongelmia psyykkisissä valmiuksissa**. Niiden avulla voidaan tarjota monipuolisia mahdollisuuksia esimerkiksi tunnetaitojen, itsesäätelyn ja itsetuntemuksen harjoitteluun. Sovellusten avulla voidaan harjoitella esimerkiksi tunteiden tunnistamista sekä löytää keinoja puuttuvan motivaation löytämiseen.

Toimintaterapeuttien mukaan mobiililaitteista ja -sovelluksista voi löytyä apua myös **sosiaalsiin- ja vuorovaikutustaitojen ongelmiin**. Niiden avulla voidaan mahdollistaa sosiaalinen osallistuminen ja vaikuttaminen nuorelle, jolla on esimerkiksi liikuntarajoite. Laitteiden ja sovellusten avulla voi harjoitella kaverisuhteiden luomista sekä erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa toimimista ennen käytäntöön siirtämistä.

5.3 Mobiililaitteiden ja -sovellusten käytössä huomioon otettavat asiat

5.3.1 Käyttöä rajoittavat ja vaikeuttavat tekijät

Otettaessa käyttöön mobiililaitteita ja -sovelluksia, tulisi toimintaterapeuttien mukaan ottaa huomioon käyttöä rajoittavia ja vaikeuttavia tekijöitä. **Käyttäjän kokemattomuus** voi rajoittaa ja vaikeuttaa laitteiden ja sovellusten käyttöä. Tiedonantajat kertoivat, että käyttö vaikeutuu, jos terapeutti ei ole ottanut huomioon esimerkiksi tietosuojariskejä, ei ole perehtynyt sovellusten sisältöihin etukäteen tai hän ei osaa käyttää laitetta. Pilvipalveluiden käyttöä tulee toimintaterapeuttien mukaan harkita hyvin tarkkaan, etteivät nuorten tiedot joudu väärin käsiin. Terapeutin tulee ottaa huomioon, että ilmaisissa sovelluksissa saattaa olla haitallisia mainoksia. Laitteita ja sovelluksia käyttäessä tulee varoa, ettei tahattomasti osta maksullisia lisäosia tai -sovelluksia.

Tiedonantajien mukaan mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöä voi rajoittaa myös, jos **toiminta ei ole tavoitteellista tai tarkoituksenmukaista**. Laitetta ei pidä käyttää terapiassa sovelluskeskeisesti. Ennen laitteen käyttöä tulee määritellä yksilölliset tavoitteet sekä analysoida toiminta. Selkeyden säilyttämiseksi terapeutin pitää varoa, ettei hän käytä liian montaa sovellusta kerrallaan.

Laitteiden ja sovellusten käyttöä voi vaikeuttaa ja rajoittaa myös se, ettei **nuoren yksilöllisiä tarpeita ole otettu huomioon**. Toimintaterapeutit toivat esille, että terapeutin

tulisi ottaa huomioon käyttöön vaikuttavia yksilöllisiä tekijöitä, kuten peliriippuvuus, hygienia ja nuoren itsetunto. Väärin käytettynä kuva tai video voi olla haitallinen nuoren itsetunnolle esimerkiksi verkossa tapahtuvan kiusaamisen tai huonon itsetunnon vuoksi. Nuori voi nähdä itsensä valokuvista ja videoista vääristyneesti, joten niiden käyttöä on harkittava huolellisesti.

Lisäksi toimintaterapeuttien mielestä tulisi ottaa huomioon käytettävän välineistön soveltuvuus nuorelle. Mikäli nuorella on näön käytön vaikeuksia, laimeat kontrastit voivat vaikeuttaa laitteiden ja sovellusten käyttöä. Liian pienet näppäimet ja hennot tai epätarkat liikkeet tuovat haasteita, mikäli nuorella on motoriikan ongelmia. Lisäksi esimerkiksi keskittymisen vaikeudet voivat aiheuttaa tarpeetonta painelua. Suuttumisen seurauksena on riskinä, että laite rikkoutuu. Toimintaterapeutit kertoivat, että yhteisistä säännöistä on hyvä sopia etukäteen valtataistelujen välttämiseksi, sillä esimerkiksi autistinen nuori voi jumittua laitteeseen tai sovellukseen.

5.3.2 Käytön vaatimukset

Toimintaterapeuttien mukaan mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö vaatii sekä **terapeutin että nuoren kiinnostusta** teknisiä laitteita kohtaan. Terapeutin on syytä pohtia miksi niiden käyttö on perusteltua, ja mikä juuri tätä nuorta motivoi. Terapeutilla tulisi olla halua oppia ja tutustua laitteisiin ja sovelluksiin sekä niiden käyttöön kuntouttavana välineenä. Laitteiden ja sovellusten käyttö vaatii kiinnostusta etsiä, kokeilla, testata, erehtyä, oppia ja soveltaa.

Toimintaterapeutit painottivat, että terapeutin tulee perehtyä **laitteen käytön opetteluun ja hallintaan** ennen käyttöä asiakastyössä. Kun niitä osataan käyttää monipuolisesti, pystytään nuorelle mahdollistamaan erilaisia toimintoja. Toimintaterapeutin koulutus toimintojen soveltamiseen riittää laitteiden ja -sovellusten hyödyntämiseksi. Terapeutti voi harjoitella laitteiden ja sovellusten käyttöä ohjekirjasta lukemalla. Lisäksi terapeutin tulee opetella puhdistamaan, kiinnittämään ja suojaamaan laite.

Toimintaterapeutit kuvailivat, kuinka **koulutusten ja verkostoitumisen** avulla laitteita ja -sovelluksia oppii hyödyntämään monipuolisemmin. Koulutusta ei vaadita, mutta se voi helpottaa laitteiden ja sovellusten käyttöä. He toivat esille, että muiden ammattilais-

ten kanssa, esimerkiksi Facebookissa, pystyy hankkimaan ja jakamaan vinkkejä ja kokemuksia.

Terapeutin tulee **reflektoida laitteiden ja sovellusten käytön mahdollisuuksia** kuntoutuksessa. Tiedonantajat sanoivat, että terapeutin tulee pohtia omaa suhtautumistaan sekä asenteitaan laitteiden ja sovellusten hyödyntämisessä. Heidän mukaan kuntoutuskäytön mahdollisuudet tulee nähdä sovellusten ja pelaamisen läpi. Terapeutin tulee reflektoida, miten voi mahdollistaa laitteen ja sovelluksen käytön nuorelle toimintaa analysoiden ja soveltaen.

5.3.3 Valintaan vaikuttavia tekijöitä

Tutkimuksemme osallistuneet toimintaterapeutit kertoivat useaan otteeseen mobiililaitteiden ja -sovellusten olevan **nuoria motivoiva väline**. He kuvailivat niiden olevan oleellinen osa nuorten elämää, joten ne nivoutuvat luontevasti osaksi myös toimintaterapiaa. Mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö on nuorille tuttua ja mieleistä, joten niiden hyödyntäminen motivoi harjoittelemaan vaikeitakin asioita toimintaterapiassa.

Toimintaterapeutit korostivat, että mobiililaitteet ja -sovellukset ovat vain yksi väline muiden joukossa, eikä niiden käyttö saisi olla kaiken keskiössä. Niiden käyttöä tulee edetä harkiten, ja nuoren yksilöllisten tarpeiden mukaan. Laitteiden ja sovellusten avulla pääsee tutkimaan asioita syvemmin. Tiedonantajien mukaan laitteiden ja sovellusten käyttö tulee aina olla **perusteltava ja tavoitteellinen valinta**.

Toimintaterapeutit kuvailivat sitä, kuinka sovellusten valintaan vaikuttavat **nuoren yksilölliset tarpeet, ominaisuudet ja tavoitteet**. Terapeutin tulisi ottaa huomioon käyttötarkoitus, nuoren kiinnostuksen kohteet ja perheen varallisuus. Valintaan vaikuttavat diagnoosi, ikä ja minäkuva.

Laitetta valitessaan toimintaterapeutit ovat ottaneet huomioon eri **merkkien ja käyttöjärjestelmien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudet**. Laitteen valintaan ovat vaikuttaneet hyödyllisten sovellusten määrä, helppokäyttöisyys ja hinta.

Mobiililaitteiden ja -sovellusten valintaan ovat vaikuttaneet myös **käytössä olevat laitteet**. Toisinaan terapeutit ovat hyödyntäneet laitteita ja -sovelluksia, joita nuorella tai oppilaitoksella on jo ollut käytössään. Sovelluksiksi on valittu sellaisia, jotka sopivat nuoren omaan mobiililaitteeseen.

6 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tulosten tarkastelu

Toimintaterapeutin tulee hyödyntää terapiassa sellaisia toimintoja, joista nuori on kiinnostunut, ja jotka ovat hänelle merkityksellisiä ja hyödyllisiä (Case-Smith & O'Brien 2010, 95; Fidler & Velde 1999, 1). Tutkimuksestamme nousi esille, kuinka mobiililaitteet ja -sovellukset tarjoavat terapiassa hyödynnettäviä toimintoja, jotka ovat nuoria kiinnostavia, ja motivoivat heitä harjoittelemaan haastaviakin asioita. Tutkimustuloksissa korostui laitteiden ja -sovellusten aktivoiva vaikutus passivoivan pelaamisen sijaan.

Meisalo, Sutinen ja Tarhio (2003, 29) ovat kirjoittaneet, kuinka tieto- ja viestintätekniikka ei enää ole irrallinen osa muusta ympäristöstä, vaan se on yhdistynyt luontevaksi osaksi ihmisen arkea. Heidän mukaan mukana kulkevan mobiiliteknologian käyttö on lisääntynyt, ja sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi opetuskäytössä entistä enemmän. Myös tutkimustuloksistamme nousi esille, että mobiililaitteet ja -sovellukset ovat oleellinen ja ennestään tuttu osa nuorten elämää, joten ne nivoutuvat luontevasti osaksi toimintaterapiaa.

Tutkimustuloksistamme korostui, että mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö tulee perustella ennen niiden käyttöön ottoa asiakastyössä. Case-Smith ja O'Brien'n (2010, 95-96) tutkimuksen mukaan toiminta tulee analysoida aina, kun virtuaaliympäristö on osa nuoren arkea. Myös tutkimuksestamme korostui toiminnan analysoinnin merkitys, kun laitteita ja sovelluksia käytetään terapiassa. Tutkimuksemme mukaan mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö vaatii terapeutilta perehtymistä laitteeseen, käyttöjärjestelmiin ja yksittäisiin sovelluksiin.

Tutkimuksestamme ilmeni, että mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla nuorelle voidaan mahdollistaa sosiaalinen osallistuminen ja vaikuttaminen esimerkiksi vaikeavammaisuudesta huolimatta. Tutkimustuloksemme on yhtenevä Harris ja Reid'n (2005, 22) tutkimuksen kanssa, jossa kerrotaan sosiaalisen virtuaaliympäristön olevan kaikkien nuorten saatavilla toimintakyvyn rajoitteista riippumatta.

Mobiililaitteella tai -sovelluksella voidaan tutkimustuloksienne mukaan poistaa liian vaikea tai helppo osa-alue niin, että harjoitettava asia on sopivan haastava nuorelle. Laitteella tai sovelluksella voidaan porrastaa toimintoja yksilöllisesti nuoren ikä-, kehitys- ja taitotasolle sopiviksi. Myös Harris ja Reid'n (2005, 23) mukaan mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla pystytään harjoittelemaan toimimista erilaisissa ja mukautetuissa ympäristöissä sekä valitsemaan sopivan haastava taso.

Tutkimuksessamme ilmeni, että toimintaterapiassa mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voidaan harjoitella nuorelle haastavia asioita ja taitoja ennen käytäntöön siirtymistä. Nuoren kanssa voidaan harjoitella esimerkiksi rahan käyttöä ensin sovelluksella, sitten käytännössä. Tutkimustuloksemme tukevat aiemmin tehtyä tutkimusta, jossa Liu'n (2005, 24) mukaan virtuaaliympäristön avulla voidaan antaa asiakkaille turvallisesti ja edullisesti todentuntuksia kokemuksia toimintaterapiassa. Tosin turvallisuus ja edullisuus eivät tässä asiayhteydessä tulleet esille tutkimuksessamme.

Tutkimuksemme mukaan mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voidaan nuorta innostavalla tavalla harjoitella esimerkiksi hieno- ja karkeamotoriikkaa, toiminnanohjausta, itsesäätelyä, sosiaalisia taitoja ja hahmottamista. Muun muassa nämä tekijät tukevat nuoren itsenäistä suoriutumista arjen toiminnoissa, kuten opiskelussa. Myös Erilaisten oppijoiden liitto ry (viitattu 22.10.2014) on kirjoittanut, kuinka sovelluksia voidaan hyödyntää myös kuntoutuksen ja opetuksen tukena. Tutkimustuloksistamme korostui mobiililaitteiden ja -sovellusten itsenäistä toimimista tukeva vaikutus.

Kuvien ja videoiden käyttäminen tulee tutkimuksemme perusteella arvioida tarkkaan, sillä omakuva voi haavoittaa herkässä iässä olevia nuoria. Myös Sinkkonen (2010, 15, 33) on tuonut esille tutkimukseemme liittyen samankaltaisen ajatuksen, jonka mukaan nuoret ovat murrosiässä erityisen haavoittuvaisia vahingollisille kokemuksille, joten he voivat helposti hämmentyä, huolestua tai jopa ahdistua omaan kehitykseensä liittyvistä muutoksista. Tutkimustulostemme mukaan kuvien ja videoiden ottamisen voi aloittaa esimerkiksi ympäristöä kuvaamalla ja videoimalla.

Tutkimuksemme mukaan toimintaterapeuttien täytyy hallita laitteiden ja sovellusten käyttö ennen asiakastyötä. Tähän kuuluu olennaisesti se, ettei pilvipalveluita käytetä tietosuojariskien vuoksi. Tutkimustuloksemme tukee Kelan standardia, jonka mukaan

turvallisuuteen ja riskien hallintaan liittyy olennaisesti yksityisyyden suoja ja luottamuksellisuus tiedonsiirroissa ja -tallennuksissa verkkokuntoutuksen aikana (Kansaneläkelaitos 2013, viitattu 27.2.2015).

Tutkimuksessamme nousi esiin mobiililaitteiden ja -sovellusten edellytykset kotiharjoittelun välineinä. Niitä voisi käyttää kotiharjoittelun tukena, sillä ne ovat helposti saatavilla ympäristöstä riippumatta. Tätä tutkimustulostamme tukee Polatakjo ja Mandich'n (2004, 97-98) tutkimus sekä Kansaneläkelaitoksen standardi (2003, 19), joiden mukaan omatoiminen harjoittelu on tärkeä osa kuntoutusta terapiakertojen väliaikoina. Toisaalta tutkimuksemme mukaan kotiharjoittelua on vaikea valvoa, ja ilman terapeutin läsnäoloa terapeutin hyöty voi helposti puuttua, ja laitteen käyttö voi jäädä lähinnä pelailuksi.

Tutkimuksemme mukaan mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö tulee aina perustua tarpeeseen ja nuoren yksilöllisiin tavoitteisiin. Laitteet ja sovellukset ovat vain yksi väline muiden joukossa. Tutkimustuloksemme täydentää Puuronen ja Tossavaisen (2013, 10) viittausta Stricker ja Georgen tutkimukseen, jonka mukaan kotiharjoitteissa tulee ottaa huomioon, että harjoitteet ovat kuntoutujalle sopivia ja tavoitteita vastaavia. Eli kaikille kuntoutujille mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntäminen terapian tukena ei sovi – tarve on arvioitava yksilöllisesti.

Tutkimuksemme mukaan toimintaterapeutit kaipaavat yhteiskunnan tukea, jotta mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö kuntoutuksessa olisi sujuvampaa. Huang ja Huang'n (2013, 236) tutkimuksen mukaan toimintaterapeuttien tulisi päivittää osaamistaan, jotta he voivat terapiassa käyttää nuorille ajankohtaisia teknologisia välineitä. Myös Keengwen (2013, 70) mukaan teknologian kehittyminen tarjoaa uusia haasteita sekä mahdollisuuksia toimintaterapeuteille ja kuntoutuksen ammattilaisille. Meidän tutkimuksemme mukaan ratkaisut näihin haasteisiin ovat koulutukset, tutkimukset ja yhteiskunnallinen tuki.

6.2 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme tavoitteena oli saada tutkimustietoa siitä, millaisia käsityksiä nuorten kanssa työskentelevillä toimintaterapeuteilla on mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntämisestä osana toimintaterapiaprosessia. Aiemmista tutkimuksista kävi ilmi, että

mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö on yleistynyt, ja tietoisuus teknologian hyödyntämisestä osana kuntoutusta on lisääntynyt. Kuitenkin niiden hyödyntämisestä nuorten toimintaterapiassa on vielä niukasti tutkimustietoa. Aihetta on tutkittu enemmän lasten toimintaterapian näkökulmasta.

Tutkimuksemme mukaan mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö on nuoria motivoiva keino löytää ratkaisuja erilaisiin toimintakyvyn ongelmiin. Myös aiemmissa tutkimuksissa korostui, että virtuaaliympäristö on tällä hetkellä ihailun kohde ja se motivoi nuoria toimimaan uudella tavalla (Meisalo ym. 2003, 141; Mäkitalo ym. 2012, 9). Case-Smith ja O'Brien'n (2010, 95) mukaan toimintaterapeutin tulee nuorten kanssa käyttää heille ajankohtaisia välineitä ja ympäristöjä.

Tutkimuksemme perusteella mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voidaan ylittää toimintakyvyn rajoituksia, ja mahdollistaa nuorelle osallistuminen ja suoriutuminen toimintoihin niin kotona, koulussa kuin vapaa-ajallakin. Tulevaisuudessa mobiiliteknologian yleistyttyä entisestään, pystytään sen avulla mahdollistamaan opiskelu, harrastaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen yhteiskunnallisiin asioihin yhä monipuolisemmin. On oletettavaa, että mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö kuntoutustyössä yleistyy, kun niiden hyödynnettävyyttä tutkitaan lisää. Ne ovat jo osa monen ihmisen arkea, ja siirtyvät näin merkityksellisenä toimintana myös terapeuttiseksi välineeksi. Nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten tulisi olla siellä missä nuoretkin ovat. Mobiililaitteet ja -sovellukset tarjoavat uusia, ajankohtaisia ja monipuolisia keinoja arjessa toimimisen tueksi.

7 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Kvalitatiivisen tutkimuksen laatua voidaan arvioida seuraavien luotettavuuden kriteerien avulla: uskottavuus, siirrettävyys, refleksiivisyys ja vahvistettavuus (Kylmä & Juvakka 2012, 127). Uskottavuudella tarkoitetaan sitä, että lukija ymmärtää analyysiprosessin kulun sekä tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset. Tutkijoiden tulisi muodostaa ja tarkastella kategorioita ja alakategorioita sekä empiirisen aineiston, että käsitteellisen ajattelun kautta. Lisäksi uskottavuutta määrittää, miten hyvin tutkimuksen kategoriat kattavat aineiston. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 197-198.) Varmistimme tutkimuksen uskottavuuden siten, että ryhmittelimme tiedonantajilta saatua empiiristä tutkimustietoa sekä tietoperustamme keskeisiä käsitteitä ala- ja yläluokiksi. Ryhmittelyn avulla huolehdimme, että tehty sisällönanalyysi vastaa asettamiimme tutkimustehtäviin.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan sitä, miten monipuolisesti tutkimustulokset ovat siirrettävissä muihin tutkimusympäristöihin eli konteksteihin. Tutkijoiden tulisi kuvata selkeästi tutkimuskonteksti, osallistujien valinta, taustojen selvittäminen, aineiston keruu sekä analyysi. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198.) Olemme kuvanneet edellä mainitut kriteerit opinnäytetyömme kappaleessa 4: ”Tutkimuksen toteutus”. Voisi ajatella, että tutkimustuloksemme ovat päteviä hyödynnettäväksi nuorten toimintaterapiassa. Mielestämme tutkimuksemme avulla esimerkiksi tietotekniikan alalla työskentelevät voivat saada tietoa siitä, millaisia toivomuksia ja tarpeita mobiililaitteille ja -sovelluksille asetetaan toimintaterapian ja kuntoutuksen näkökulmista.

Refleksiivisyyden huomioon ottaminen edellyttää sitä, että tutkija arvioi ja kuvailee omia alkuasetelmiaan tutkimuksen tekijän näkökulmista. Lisäksi tutkijan on reflektoitava, miten hän vaikuttaa tutkimusaineistoon ja koko prosessiin. (Kylmä & Juvakka 2012, 129.) Aiemmin olemme kuvailleet tutkimuksemme lähtökohdat ja tarpeellisuuden. Koemme aiheemme ajankohtaiseksi ja merkitykselliseksi, minkä vuoksi haluamme lisätä tutkimuksellamme tietoisuutta siitä, millaisia käsityksiä ja merkityksiä arkipäiväistyneet mobiililaitteet ja -sovellukset ovat herättäneet toimintaterapiassa. Haluamme myös rohkaista ammattilaisia kokeilemaan mobiililaitteita ja -sovelluksia osana terapiaa ja kun-

toutusta. Tutkimuksemme tietoperusta perustuu aikaisempiin tutkimuksiin sekä tuoreeseen teorian tietoon.

Vahvistettavuus edellyttää tutkimusprosessin kokoamista yhteen niin, että toinen tutkija pystyy selkeästi seuraamaan prosessin etenemistä. Tutkimuksen eri vaiheista tutkijan tulisi kirjoittaa ylös muistiinpanoja, joiden avulla hän voi kuvailla aineistojen perusteella syntyneitä tuloksia sekä johtopäätöksiä. (Kylmä & Juvakka 2012, 129.) Tutkimuksemme rakenne on kirjoitettu koulumme opinnäytetyön ohjeiden mukaisesti, ja se etenee loogisesti niin, että sitä on helppo ymmärtää. Aluksi olemme koonneet tietoperustan sekä perustelleet tutkimuksen lähtökohtia sekä tarpeellisuutta. Seuraavaksi olemme kuvailleet tutkimustehtävämme, jonka jälkeen olemme siirtyneet loogisesti kuvailemaan tutkimuksen toteuttamista. Skype -haastatteluiden avulla saimme tiedonantajien vastaukset valmiiksi kirjallisina, minkä avulla voimme palata vastauksiin yhä uudelleen. Tutkijoina kävimme tutkimusaineistoa läpi itsenäisesti ja yhdessä. Samalla kävimme jatkuvaa keskustelua siitä, miten kumpikin tulkitsee vastauksia ja ovatko tulkintamme yhteneviä.

Kylmä ja Juvakka (2012, 138) viittaavat kirjassaan Suomen Lääkäriliiton (2006) julkaisemiin eettisiin periaatteisiin. Eettisyyttä tarkasteltaessa tutkijan tulisi varmistaa, että tiedonantajat ovat suostuneet tutkimukseen vapaaehtoisesti, ja heillä on oikeus milloin tahansa keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Lisäksi tarpeetonta kärsimystä on välttävä, tiedonantajien tulee olla tieteellisesti päteviä ja tutkimuksesta tulee olla hyötyä yhteiskunnalle. Tutkijan on otettava huomioon myös lainsäädännön asettamat vaatimukset esimerkiksi yksilön oikeuksista, yksityisyyden suojasta sekä henkilötietojen käsittelystä. Tutkimustehtävien muodostamisvaiheessa sekä aineiston hankinnassa tutkijan tulisi varmistaa, ettei tiedonantajille koituisi tutkimuksesta haittaa, heidän ihmisoikeuksiaan kunnioitetaan sekä heitä kohtaan ollaan oikeudenmukaisia, rehellisiä ja luottamuksen arvoisia. Tutkijan tulisi myös pohtia, ovatko valitut menetelmät eettisesti oikeutettuja. (Kylmä & Juvakka 2012, 138, 140, 146, 147.)

Lähetimme tiedonantajille suostumuslomakkeet (*LIITE 1*) ennen aineistonkeruuta, jonka allekirjoitettuaan he osallistuivat vapaaehtoisesti tutkimukseen. Huolehdimme tiedonantajien anonymiteetistä siten, ettemme käyttäneet heistä mitään tunnistetietoja tutkimuksessamme. Tutkijoina huolehdimme salassapitovelvollisuudestamme, ja aineiston

analyysin jälkeen tuhosimme aineiston. Tutkimuksemme aiheen ei pitäisi olla arkaluonteinen, joten emme usko siitä koituneen haittaa toimintaterapeuteille. Lisäksi toimintaterapeutit saivat tutustua haastattelumme aiheisiin etukäteen temataulukkomme (*LIITE 2*) avulla.

8 POHDINTA

Mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö on viime vuosien aikana yleistynyt huomattavasti, ja niistä on tullut oleellinen osa nuorten arkea. Laitteita ja sovelluksia kehitetään jatkuvasti, ja niitä on alettu hyödyntää myös osana kuntoutusta. Opinnäytetyömme avulla haluamme madaltaa toimintaterapeuttien kynnystä käyttää teknologiaa ja erityisesti mobiililaitteita ja -sovelluksia terapian välineenä. Koemme, että opinnäytetyömme oli tarpeellinen, koska mobiililaitteiden ja -sovellusten käytöstä nuorten toimintaterapiassa on tehty vähän tutkimuksia. Teknologian hyödyntämisestä esimerkiksi opetuksessa on sen sijaan enemmän tutkimuksia.

Päädyimme aiheeseemme sen ajankohtaisuuden sekä oman kiinnostuneisuutemme vuoksi. Halusimme valita kohderyhmäksi nuoret, ja pohdimme kaikkia eri tutkimusmetodologioita, kunnes päädyimme laadulliseen tutkimusotteeseen. Opinnäytetyöprosessimme kesti 15 kuukautta. Aikatauluista ja työnjaosta sopiminen sujui mutkattomasti välillä tuhansienkin kilometrien välimatkasta huolimatta, sillä tunsimme toisemme ja vahvuutemme aiempien opiskelutehtävien myötä. Sujuva yhteistyömme auttoi huomattavasti prosessin etenemistä, vaikka toisinaan saimme palautetta odotettua myöhemmin. Kirjoitimme opinnäytetyötä sekä itsenäisesti että yhdessä, ja hyödynsimme paljon etäyhteyksiä kuten Skypeä.

Tiedonantajien löytäminen tuntui aluksi haastavalta, sillä enemmistö toimintaterapeuteista, joihin otimme yhteyttä, eivät olleet käyttäneet mobiililaitteita ja -sovelluksia nuorten kanssa. Alkuperäisenä suunnitelmana oli haastatella myös nuoria, mutta emme löytäneet tutkimukseemme sopivia nuoria. Käyttämämme tiedonkeruumenetelmä, virtuaalihaastattelu, mahdollisti tarkoituksenmukaisten tiedonantajien tavoittamisen. Tutkimuksen lopussa olimme tyytyväisiä, että päätimme käyttää rohkeasti uudenlaista tiedonkeruumenetelmää, vaikka opettajat varoittivat sen käytöstä. Virtuaalihaastattelu osoittautui kestävästä kehityksestä tukevaksi menetelmäksi, sillä sen avulla säästyi aikaa, rahaa sekä materiaalikuluja. Ennen kaikkea olemme tyytyväisiä siihen, että tavoitimme tutkimukseemme sopivat tiedonantajat eri puolelta Suomea.

Mobiililaitteiden ja -sovellusten käytöstä nuorten toimintaterapiassa löytyy vielä melko vähän tutkimuksia, joten meidän täytyi hyödyntää esimerkiksi tutkimuksia tietokoneiden ja videopelien hyödyntämisestä osana kuntoutusta. Hyödynsimme myös lähteitä, joissa niitä on käytetty osana nuorten kasvatusta ja opetusta. Tietoperustaa kootessamme käytimme kirja- ja internet- lähteitä sekä artikkeleita. Käytimme myös kansainvälisiä lähteitä. Pyrimme valitsemaan lähteitä, jotka ovat 2000-luvulla julkaistuja. Opinnäytetyötä tehdessä täytyi pohtia, miten itse tutkijana vaikuttaa siihen, millaisia lähteitä valitsee. Halusimme tarkastella mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödynnettävyyttä objektiivisesti ottamalla huomioon niiden hyvät ja huonot puolet. Yllätyimme, ettei toimintaterapianimikkeistössä ollut mainintaa virtuaaliympäristöstä. Mielestämme nimikkeistöä tulisi päivittää.

Opinnäytetyöprosessista saaduilla tiedoilla saimme ajankohtaista ja uutta tietoa työelämää varten. Tutkimuksen teon myötä osaamme tulevaisuudessa hyödyntää mobiililaitteita ja -sovelluksia terapiavälineenä rohkeammin. Tutkimuksen myötä olemme tulleet tietoisemmiksi, että internetin ja erilaisten koulutusten avulla on mahdollisuus verkotoitua myös muiden toimintaterapeuttien ja mobiililaitteita ja -sovelluksia hyödyntävien ammattilaisten kanssa. Toivomme, että tutkimuksemme lisäisi toimintaterapeuttien ja muiden kuntoutusalalla työskentelevien ammattilaisten tietoisuutta mobiililaitteiden ja -sovellusten monipuolisista ja nuoria innostavista mahdollisuuksista. Opinnäytetyömme avulla haluamme herättää lukijoita pohtimaan mobiililaitteiden ja -sovellusten mahdollisuuksia eri näkökulmista. Tutkimustuloksissa korostui niiden aktivoiva vaikutus passiivon pelaamisen sijaan.

Opinnäytetyömme avulla olemme lisänneet käsityksellistä tutkimustietoa mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntämisestä nuorten asiakkaiden kanssa. Tutkimuksemme osallistuneet toimintaterapeutit korostivat, että mobiililaitteet ja -sovellukset ovat nuoria motivoiva keino saada monipuolista tietoa nuorten toimintakyvystä. Olemme tiedonantajien kanssa samaa mieltä, että tulevaisuudessa niitä tullaan hyödyntämään osana kuntoutusta ja toimintaterapiaa yhä enemmän. Tutkimuksestamme saatua tietoa voi mielestämme yleistää mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntämiseen kuntoutuksessa yleensä eikä pelkästään nuorten toimintaterapiassa. Toivomme, että tutkimuksemme myötä virtuaaliympäristö otettaisiin automaattisemmin huomioon nuorten toimintaympäristöjä tarkasteltaessa.

Toimintaterapeutit voivat hyödyntää opinnäytetyötämme käyttäessään tai harkitessaan mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöä toimintaterapiassa, erityisesti nuorten kanssa. Opiskelijat voivat hyödyntää opinnäytetyötämme, kun he tekevät omia opinnäytetöitään tai opiskelevat mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöä. Toimintaterapeuttiopiskelijoiden opettajat voivat hyödyntää tutkimuksemme tuloksia opetuksessaan. Myös esimerkiksi ohjelmistosuunnittelijat ja -kehittäjät, ohjelmistotekniikan opiskelijat sekä laitteiden suunnittelijat ja kehittäjät saavat tutkimuksestamme tietoa siitä, millaisia laitteita ja sovelluksia kuntoutuksessa kaivataan. Opinnäytetyöllämme saattaa siis olla yhteiskunnallinenkin vaikutus, mikäli tietoisuus ja rohkeus mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöä kohtaan lisääntyy.

Jatkotutkimusehdotuksena esimerkiksi toimintaterapeutti- ja ohjelmistotekniikan opiskelija voisivat suunnitella ja toteuttaa mobiilisovelluksen, joka parantaisi nuoren osallistumista arjessa. Jatkotutkimuksen voisi tehdä myös siitä, miten nuoret ovat kokeneet mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntämisen toimintaterapiassa. Aiheeseen liittyen voisi tehdä myös määrällisen tutkimuksen siitä, kuinka paljon toimintaterapeutit käyttävät mobiililaitteita ja -sovelluksia osana toimintaterapiaa.

LÄHTEET

Aarnio, K., Autio, S. & Hiltunen, V. 2012. Skeema 2: Kehityopsykologia. Helsinki: Edita.

Ab Mixshop Oy. 2014. Mikä mobiiliapplikaatio? Viitattu 22.10.2014. <http://www.mobiiliapplikaatio.fi/what>

Case-Smith, J. & O'Brien, J.C. 2010. Occupational Therapy for Children. USA. Mosby Elsevier.

Clifford O'Brien, J. 2012. Introduction to Occupational Therapy. USA: Elsevier Mosby.

Cole, M.B. & Donohue M.V. 2010. Social Participation in Occupational Contexts In Schools, Clinics, and Communities. USA: SLACK Incorporated.

eBrand Suomi Oy & Oulun sivistys- ja kulttuuripalvelut 2014. 1. Nuoret ja ajankäyttö. Viitattu 6.10.2014. <http://www.ebrand.fi/somejanuoret2013/nuoret-ja-ajankaytto/>

Erilaisten oppijoiden liitto ry. 2014. Mikä on tabletti? Viitattu 22.10.2014. <http://lukiapuvaline.fi/apuvalineet/tabletit/>.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 10. painos. Tampere: Vastapaino.

Federal Trade Commission. 2015. Understanding Mobile Apps: Questions & Answers. Viitattu 17.02.2015. <http://www.onguardonline.gov/articles/pdf-0004-mobile-apps.pdf>.

Fidler, G.S. & Velde, B.P. 1999. Activities: Reality and Symbol. USA: SLACK Incorporated.

Flanigan, A. 2001. Occupational therapy with adolescents. Teoksessa L. Lougher (toim.): Occupational Therapy for Child and Adolescent Mental Health. USA: Churchill Livingstone.

Franklin, G. 2001. Special educational needs issues and ICT. Teoksessa M. Leask (toim.) Issues in teaching Using ICT. London: Routledge, 105-114.

Goman, L & Linna, M. 2012. "Tuskin täällä kukaan yksin pärjää": Ystävien ja vanhempien merkitys nuorten toiminnalliseen identiteettiin nuorten kokemana. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Toimintaterapian koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu: 12.12.2014.

http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/39042/Goman_Liisa_Linna_Maarit.pdf?sequence=1.

Gronin, A. & Mandich, M. 2004. Human Development & Performance Throughout the Lifespan. Virginia: Thomson Delmar Learning.

Halkola, J. & Siirilä, E. 2012. Itsenäistyvien nuorten kokemuksia lastensuojelun asiakkuuden aikana toteutuneesta toimintaterapiasta. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Toimintaterapian koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu: 18.5.2015. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/50938/Halkola_Jenni_Siirila_Eveliina.pdf?sequence=1.

Hasselkus, B.R. 2011. The Meaning of Everyday Occupation. Englanti: Slack.

Helsingin yliopisto. 2006. Adobe Connect-tukisivusto. Viitattu 19.5.2015. <http://blogs.helsinki.fi/connectpro/tietoja/>.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Huang, M.L. & Huang, W. 2013. Innovative Approaches of Data Visualization and Visual Analytics. Australia. CSIRO.

Human Service Solutions 2015. Mobile Website vs. Mobile App (Application): Which is Best for Your Organization? Viitattu 10.01.2015.
<http://www.hswsolutions.com/services/mobile-web-development/mobile-website-vs-apps/>

Ihantola, M. 2008. Tekniikkaa, pedagogiikkaa ja asennetta. Erityisopettajat tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön hyödyntäjinä yksilöllisessä erityisopetuksessa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 21.10.2015.
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80123/gradu03245.pdf?sequence=1>

Kangas, S. 2006. Fyysiset tietokonepelit motivoivat teinityttöjä ja nörttipoikia liikkumaan. Teoksessa S. Karvonen (toim.) Onko sukupuolella väliä? Hyvinvointi, terveys, pojat ja tytöt. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy. 110-117.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kansaneläkelaitos. 2013. Kelan avoterapiastandardi: vaikeavammaisten avoterapiat. Viitattu 6.10.2014.
http://www.kela.fi/documents/10180/1453705/A_std_2015.pdf/722ae254-4962-4a2c-a847-f4e3b6823224

Keengwe, J. 2013. Pedagogical Applications and social Effects of Mobile Technology Integration. USA. IGI Global.

Kielhofner, G. 2008. Model Of Human Occupation: Theory and Application. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Kronqvist, E-L. & Pulkkinen, M-L. 2007. Kehityopsykologia - matkalla muutokseen. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kylmä, J & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lehtinen T. & Lehtinen I. 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki: Edita.

Lehto, T. 2014. Tablettimyynti ylitti odotukset Suomessa – kova hinnanlasku apuna. Viitattu 6.10.2014.
<http://www.tekniikkatalous.fi/ict/tablettimyynti+ylitti+odotukset+suomessa+ndash+kova+hinnanlasku+apuna/a964760>

Lehtoranta, P. & Reinola, O. 2007. Haastava nuori ammattia oppimassa: Miten toimin nuoruusikäisen kanssa koulussa tai työpaikalla? Viitattu 7.4.2015.
http://www.kuntoutussaatio.fi/files/167/Haastava_nuori_ammattia_oppimassa.pdf

Liu, L. 2005. Virtual reality and occupational therapy. Viitattu 23.2.2015.
<http://www.caot.ca/otnow/jan05/virtualreality.pdf>

Mediaviikko. 2014. Mobiilin käyttö kasvaa. Viitattu 8.10.2014.
<http://mediaviikko.fi/aiheet/internet/uutinen/mobiilin-kaytto-kasvaa.html>

Meisalo, V., Sutinen, E. & Tarhio, J. 2003. Modernit oppimisympäristöt: Tieto- ja viestintäteknikka opetuksen ja opiskelun tukena. Pieksämäki: Tietosanoma Oy.

Metsämuuronen, J. (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Mäkitalo, E. & Wallinheimo, K. 2012. Virtuaaliset ympäristöt – Innostava oppiminen, tehokas koulutus. Helsinki: Talentum.

Newel, D. 2010. Mobile Application or Mobile Website or Both? Viitattu 10.1.2015.
<http://www.getelastic.com/app-or-mstore/>

Niiranen, S. 2008. Mobiililaitteiden käytettävyys. Pro Gradu- tutkielma. Joensuun yliopisto. Viitattu 17.02.2015. ftp://cs.uef.fi/pub/Theses/2008_MSc_Niiranen_Simo.pdf.

Olson, C. K. 2010. Children's motivations for video game play in the context of normal development. *Review of General Psychology* 14 (2), 180.

Polatajko, H. & Mandich, A. 2004. *Enabling Occupation in children: the cognitive orientation to daily occupational performance (CO-OP) approach*. Ottawa: CAOT Publications ACE.

Puuronen, R. & Tossavainen, S. 2013. Hyväksymis- ja omistautumisterapian muutosprosessien merkitys masennuksen hoidossa- Terapiaistuntojen välissä sovellettujen prosessien yhteys hoitotulokseen. Jyväskylän yliopisto. Psykologian laitos. Pro gradu – tutkielma. Viitattu 27.2.2015.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/42006/URN:NBN:fi:jyu-201308222183.pdf?sequence=1>

Reitmaa, A., Vanhala, J., Kauttu, A. & Antila, M. 1995. *Virtuaaliympäristöt – kuvan sisälle vievät tekniikat*. Helsinki: Tekes.

Salmenkivi, S. 2012. *Digitaalitodellisuus : Seuraava murros on taalla*. Helsinki: Talentum.

Sinkkonen, J. 2010. *Nuoruusikä*. Helsinki: WSOY.

Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. 2012. *Toimintaterapia*. Viitattu 10.9.2014.
<http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/toimintaterapia.html>.

The American Occupational Therapy Association. March/April 2014 vol. 68. *Occupational Therapy Practise Framework: Domain & Process 3rd Edition*.

Tiittula, L., Rastas, A. & Ruusuvuori, J. 2005. Kasvokkaisesta vuorovaikutuksesta tietokonevälitteiseen viestintään. Teoksessa J., Ruusuvuori & L., Tiittula (toim.) *Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 264-272.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turner, A. 2011. The Elizabeth Casson Memorial Lecture 2011: Occupational therapy – a profession in adolescence? Viitattu 10.9.2014.
<http://web.a.ebscohost.com/prc/pdfviewer/pdfviewer?sid=caf7c598-8089-4b49-a319-d3c5c868e29f%40sessionmgr4004&vid=5&hid=4214>.

LIITTEET

SUOSTUMUSLOMAKE

LIITE 1

Hyvä toimintaterapeutti!

Kiitos jo etukäteen, että olet alustavasti lupautunut tiedonantajaksi laadulliseen tutkimukseen, jonka **tarkoituksena** on kuvailla toimintaterapeuttien käsityksiä mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttämisestä nuorten toimintaterapiassa.

Mobiililaitteet ja -sovellukset ovat kaikkien ikäryhmien ja erityisesti nuorten arjessa yleisesti käytössä. Toimintaterapian opiskelijat Oona Rautio ja Jemima Pasuri haluavat lisätä toimintaterapeuttien ja muiden nuorten kanssa työskentelevien tietoisuutta mobiililaitteiden ja -sovellusten käytöstä toimintaterapiassa seuraavien **tutkimustehtävien** avulla:

1. Millaisiin toimintakyvyn ongelmiin mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttäminen on ollut ratkaisu nuorten toimintaterapiassa?
2. Miten mobiililaitteita ja -sovelluksia on käytetty nuorten toimintaterapiaprosessissa
3. Miten eri tavoin mobiililaitteita tai -sovelluksia voi hyödyntää nuorten toimintaterapiassa?

Laadullisessa tutkimuksessa on varauduttava siihen, että tehtävät voivat muuttua tutkimuksen aikana.

Tutkimuksen tiedonkeruu toteutuu pikaviestin Skype -haastattelussa. Myös puhumalla käytävä virtuaalinen haastattelu on mahdollista toteuttaa tiedonantajan pyynnöstä. Ennen haastattelua tiedonantajalla on mahdollisuus tutustua etukäteen lähetettyihin teemoihin. Tiedonantaja voi milloin tahansa keskeyttää osallistumisensa tutkimukseen syytä kertomatta.

Tiedonantajien tiedot ovat ainoastaan tutkijoiden Oona Raution ja Jemima Pasurin tiedossa. Tutkimuksen jälkeen tutkimuksen aineisto tullaan hävittämään asianmukaisesti.

Skypen tietosuojakäytäntöjen mukaan: ” Käyttäjää pyydetään huomioimaan, että Skype on nyt osa Microsoftia. -- Käyttämällä Skypen verkkosivustoja ja/tai ohjelmistoa käyttäjä antaa suostumuksensa evästeiden käyttöön. -- Skype käyttää keräämiään tietoja Skypen ja muiden Microsoftin ohjelmistojen, tuotteiden ja ominaisuuksien käyttämiseen, parantamiseen ja mukauttamiseen. -- Skype jakaa käyttäjän henkilökohtaisia tietoja kolmansien osapuolten kanssa käyttäjän suostumuksella.” (Microsoft 2015, viitattu: 19.5.2015.)

Skype -haastattelussa tiedonantaja käyttää joko omaa tai tutkimusta varten luomaansa käyttäjätunnusta. Haastatteliijoilla on tutkimusta varten erillinen käyttäjätunnus.

Päiväys

Tutkimukseen osallistuvan allekirjoitus

Mikäli teillä ilmenee kysyttävää tutkimukseen liittyen, voitte ottaa meihin yhteyttä:

Oona Rautio
Toimintaterapeuttiopiskelija
o2raoo00@students.oamk.fi

Maarit Virtanen
Ohjaava opettaja
Oulun ammattikorkeakoulu
maarit.virtanen@oamk.fi

Jemima Pasuri
Toimintaterapeuttiopiskelija
o2paje00@students.oamk.fi

Pirjo Lappalainen
Ohjaava opettaja
Oulun ammattikorkeakoulu
pirjo.lappalainen@oamk.fi

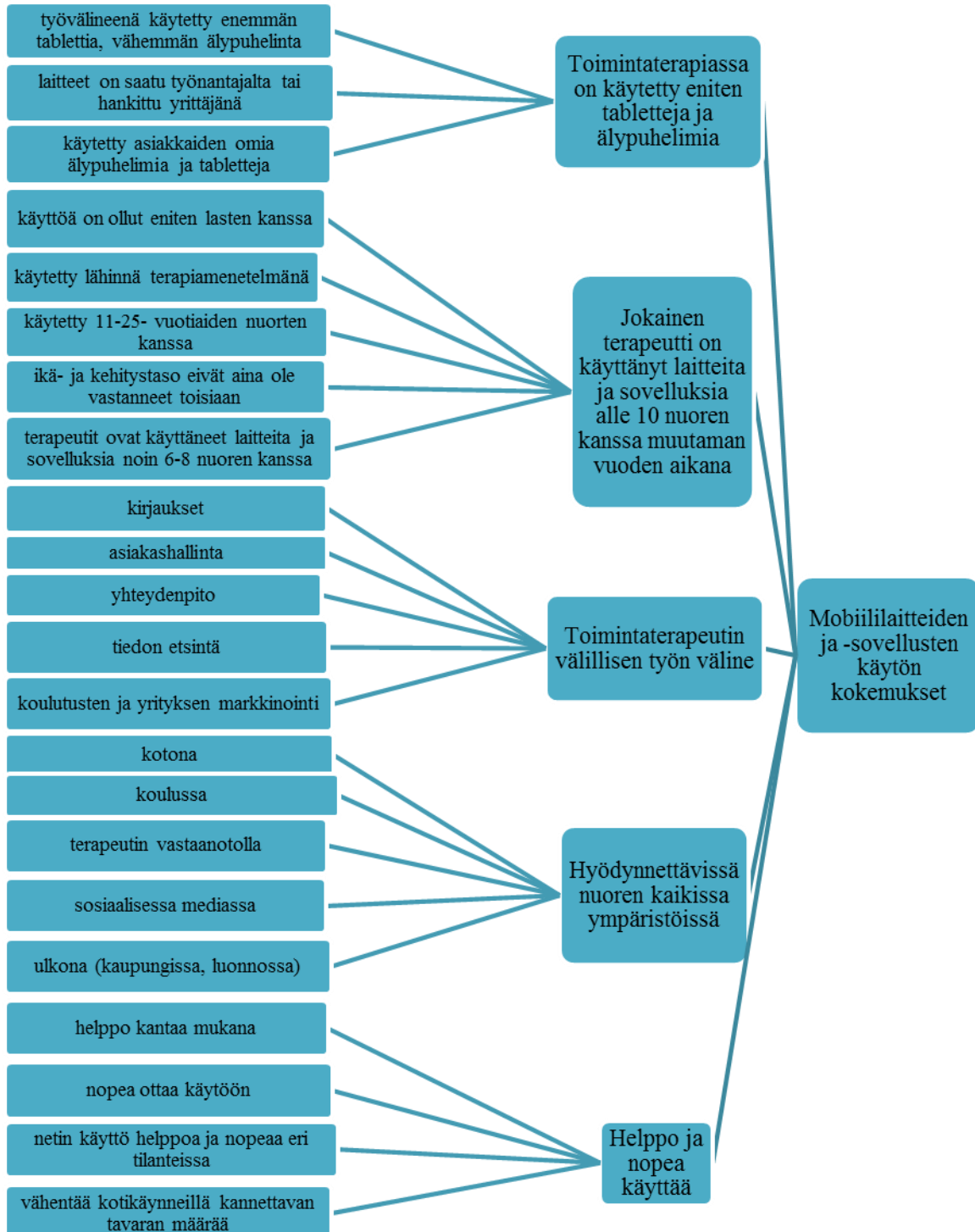
LÄHTEET:

Microsoft 2015. Skypen tietosuojalausunto. Viitattu: 19.5.2015.
<https://www.microsoft.com/privacystatement/fi-fi/skype/default.aspx>.

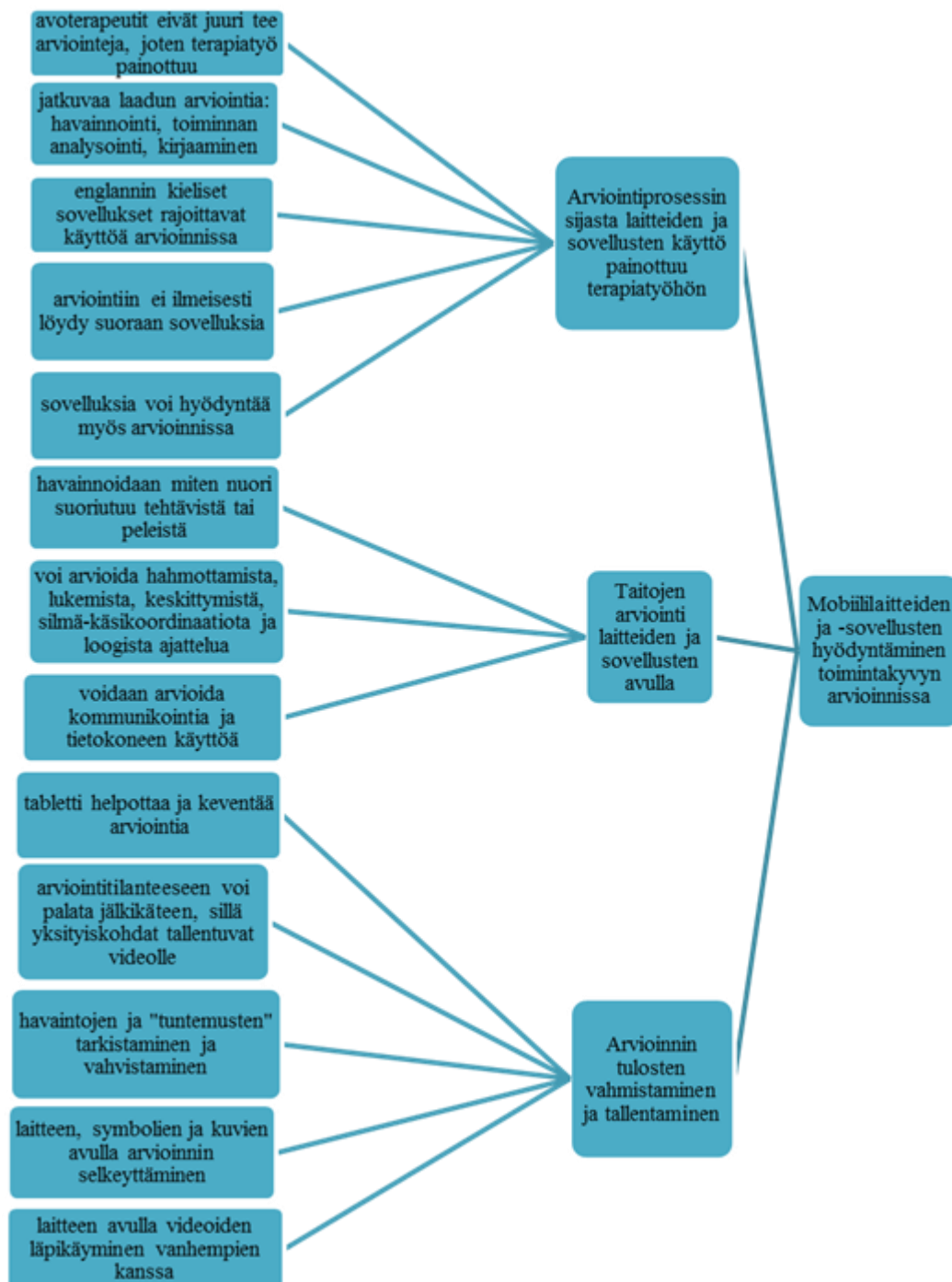
TEEMAT	KYSYMYKSET
Mobiililaitteiden ja -sovellusten käytön määrä toimintaterapiassa	<p>Minkä verran olet käyttänyt mobiililaitteita ja -sovelluksia toimintaterapeutina?</p> <p>Minkä verran olet käyttänyt mobiililaitteita ja -sovelluksia nuorten asiakkaiden kanssa?</p> <p>Mitä mobiililaitteita olet käyttänyt toimintaterapeutina?</p>
Erityiset vaatimukset mobiilisovellusten ja -laitteiden käyttöön	<p>Mitä erityistä mobiilisovellusten ja -laitteiden käyttö vaatii? -terapeutilta & nuorilta</p> <p>Mitä koulutusta mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö vaatii?</p>
Mobiililaitteiden ja -sovellusten valintaan vaikuttavat yleiset tekijät	Mitkä asiat vaikuttavat mobiilisovellusten ja -laitteiden valintaan?
Toimintakyvyn ongelmat, joihin mobiililaitteet ja -sovellukset ovat ratkaisu	<p>Millaisiin toimintakyvyn ongelmiin mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttäminen soveltuu?</p> <p>Minkä ikäisten nuorten kanssa olet käyttänyt mobiililaitteita ja -sovelluksia?</p>
Mobiililaitteet ja -sovellukset osana nuorten toimintaterapiaprosessia	<p>Mitä mobiililaitteilla ja -sovelluksilla on tehty arviointiprosessissa?</p> <p>Miksi mobiililaitte tai -sovellus on valittu arviointiprosessiin?</p> <p>Mitä mobiililaitteet ja -sovellukset ovat mahdollistaneet arvioinnissa?</p> <p>Mitä mobiililaitteilla ja -sovelluksilla on tehty terapiamenetelmänä nuorten asiakkaiden kanssa?</p>

	<p>Miksi mobiililaite tai -sovellus on valittu terapiamenetelmäksi?</p> <p>Mitä mobiililaitteet ja -sovellukset ovat mahdollistaneet terapiassa?</p> <p>Miten muutoin mobiililaitteita tai -sovelluksia on hyödynnetty nuorten toimintaterapiassa?</p> <p>Millaisissa konteksteissa mobiilisovelluksia ja -laitteita on käytetty nuorten toimintaterapiassa?</p>
<p>Mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöä rajoittavat ja vaikeuttavat tekijät nuorten toimintaterapiassa</p>	<p>Millaisia riskejä mobiilisovellusten ja -laitteiden hyödyntämisestä nuorten toimintaterapiassa voi ilmetä?</p> <p>Mitkä asiat ovat vaikeuttaneet tai rajoittaneet mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöä nuorten toimintaterapiassa?</p>
<p>Mobiililaitteiden- ja sovellusten hyödyntäminen nuorten toimintaterapiassa tulevaisuudessa</p>	<p>Miten mobiililaitteita tai -sovelluksia voisi tulevaisuudessa hyödyntää nuorten toimintaterapiassa?</p> <p>Millaisten nuorten kanssa mobiililaitteita tai -sovelluksia voisi hyödyntää?</p> <p>Miten mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöä nuorten toimintaterapiassa voisi tukea?</p>

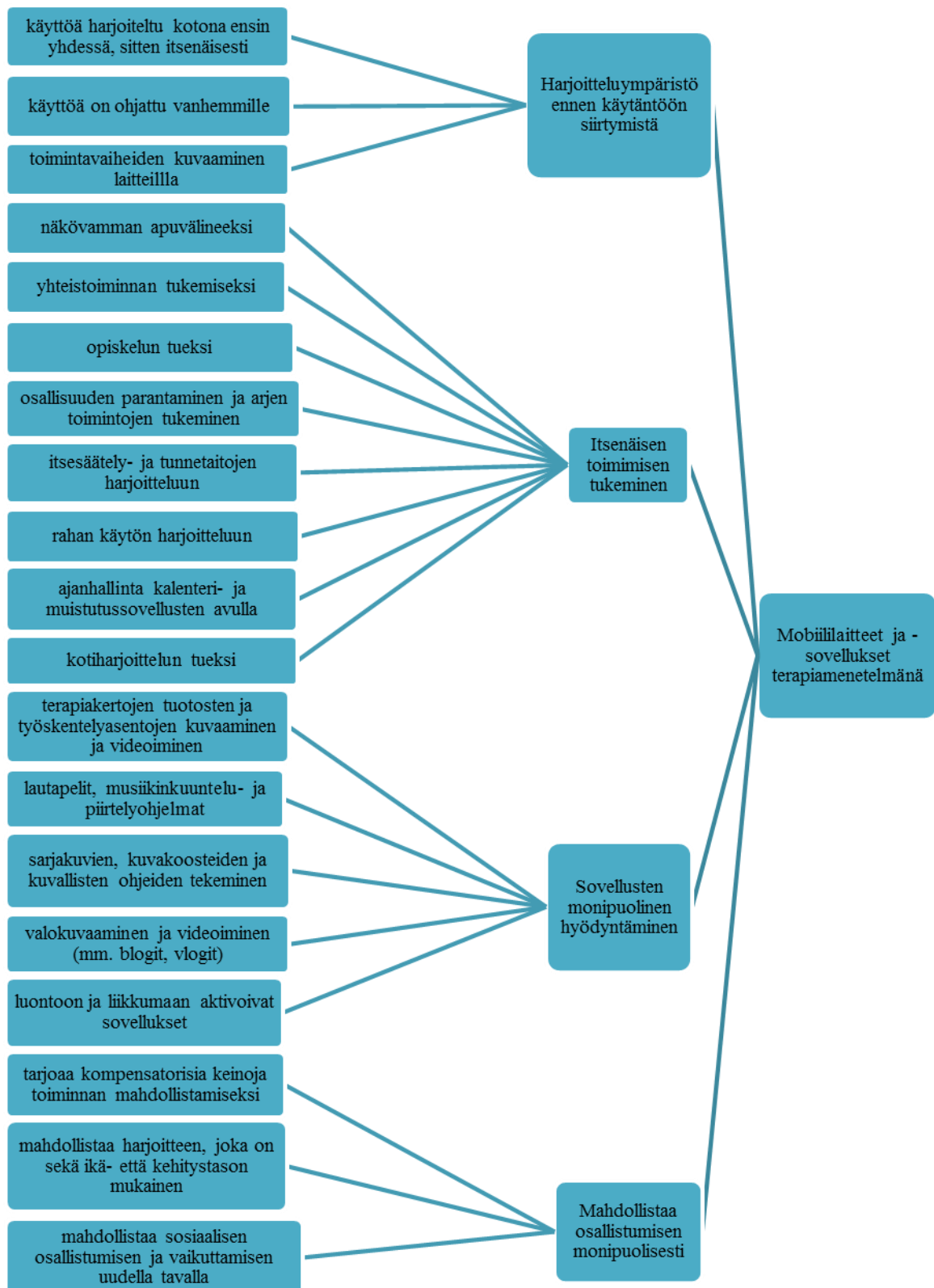
KUVIO 1. Mobiililaitteiden ja -sovellusten käytön kokemukset

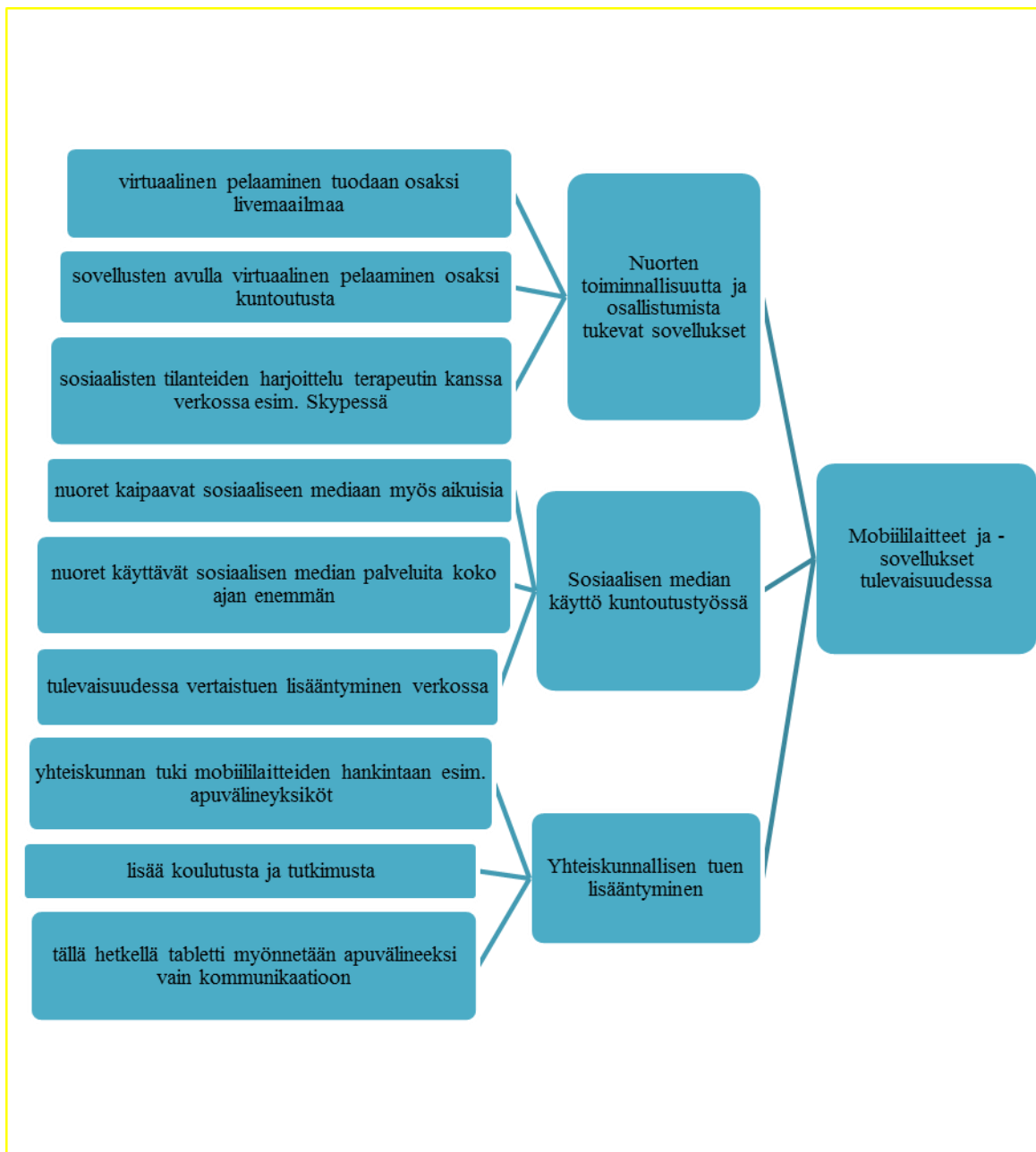
KUVIO 2: Mobiililaitteiden ja -sovellusten hyödyntäminen toimintakyvyn arvioinnissa

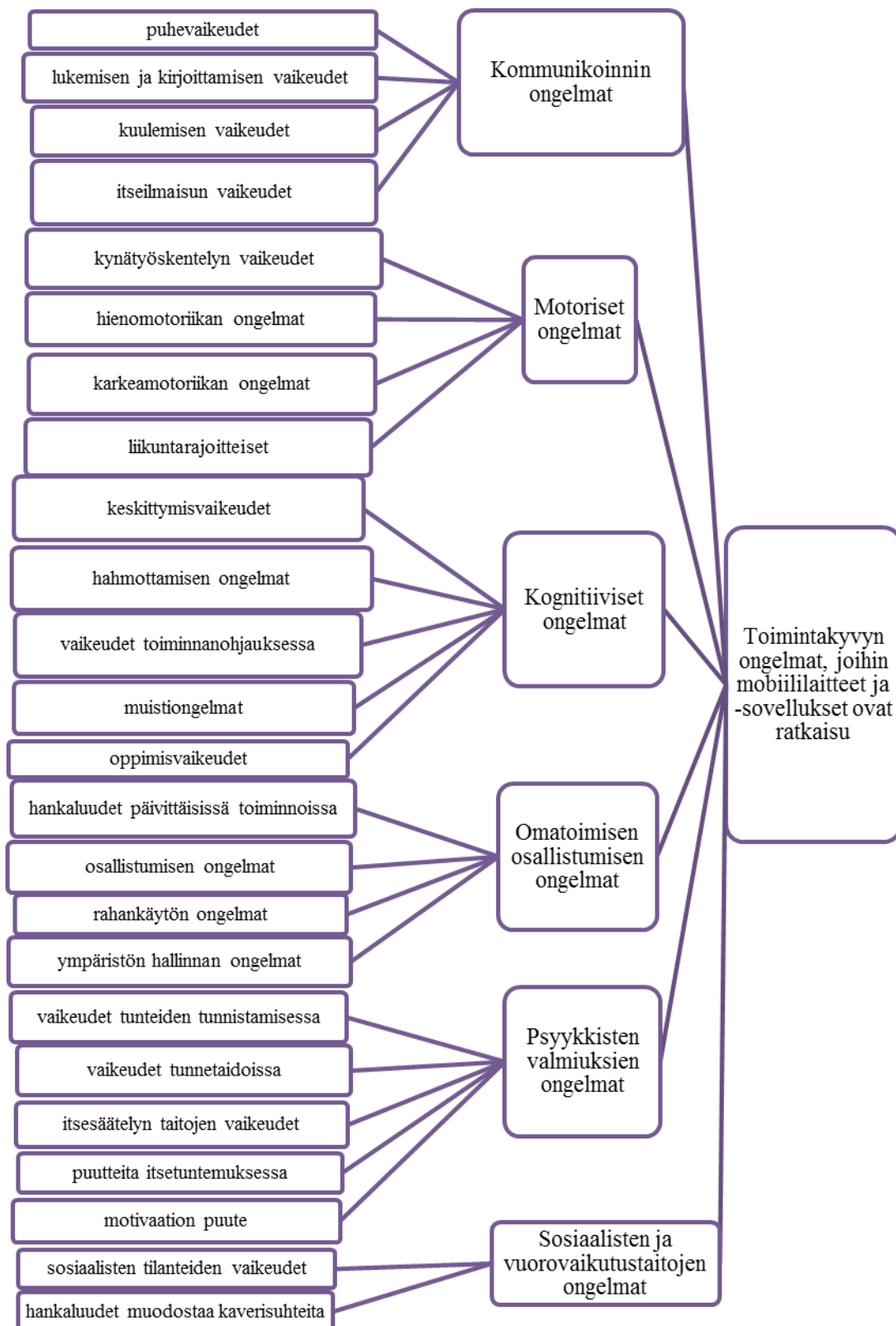
KUVIO 3: Mobiililaitteet ja -sovellukset terapiamenetelmänä

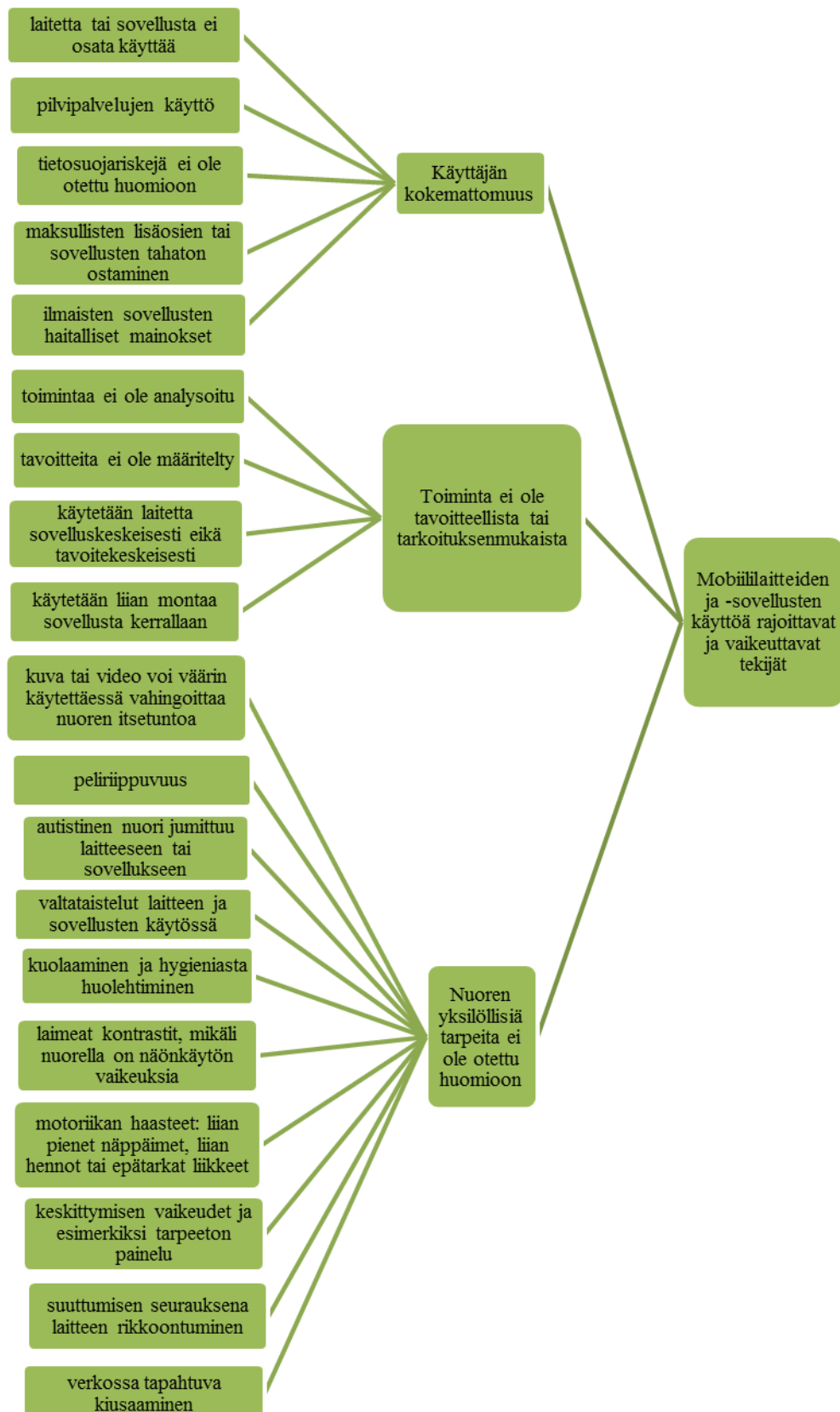
KUVIO 4: Tulevaisuuden mahdollisuudet

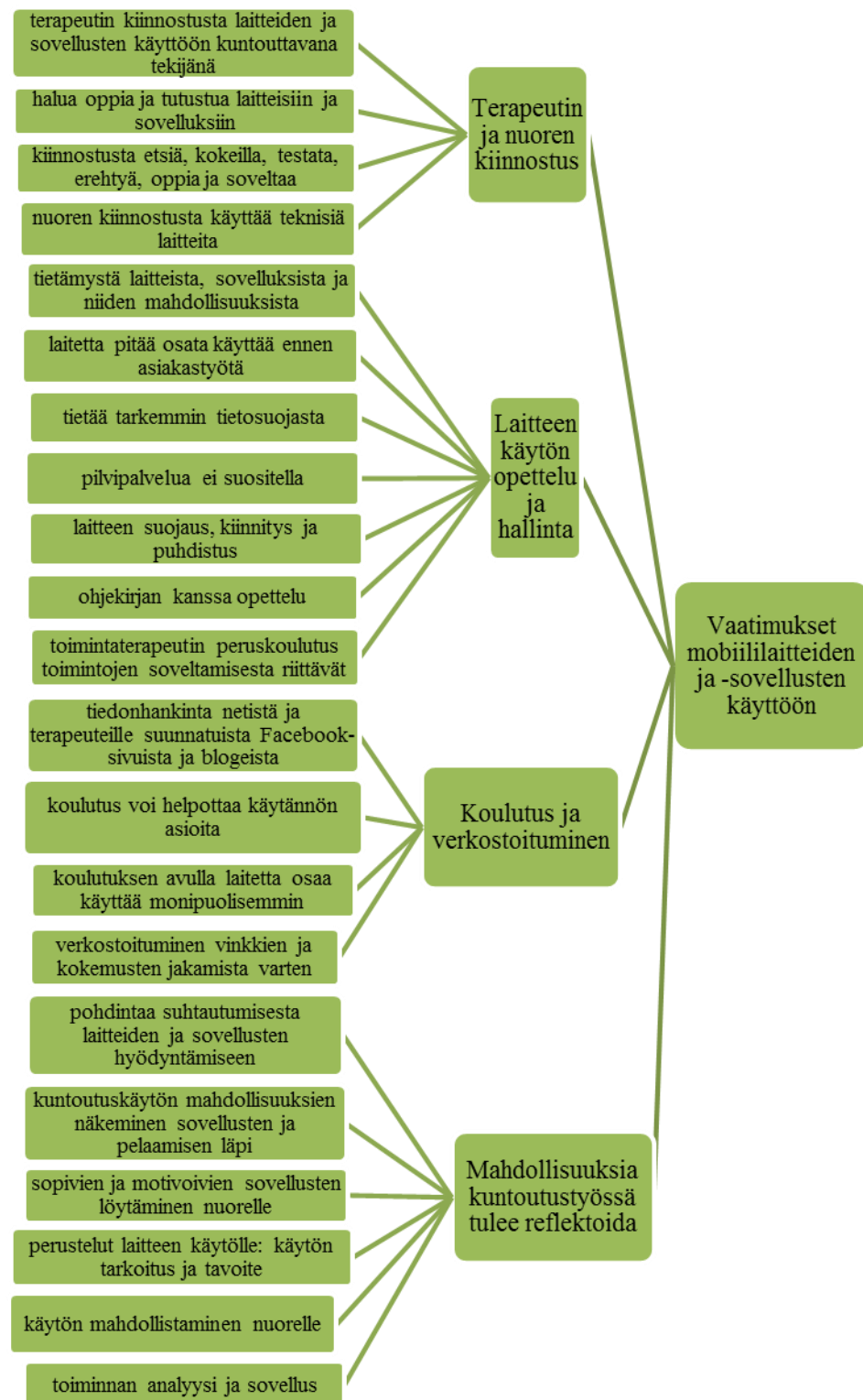
KUVIO 5: Toimintakyvyn ongelmat, joihin mobiililaitteet ja -sovellukset ovat ratkaisu

KUVIO 6: Mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöä rajoittavat ja vaikeuttavat tekijät

KUVIO 7: Vaatimukset mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttöön

KUVIO 8: Mobiililaitteiden ja -sovellusten valintaan vaikuttavia tekijöitä

